

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Loca Infesta,|| Hoc est:|| De Infestis,|| Ob Molestantes||
Daemoniorvm Et Defvncto-||rvm Hominvm Spiritvs,
Locis,|| Liber Vnvs.||**

Thyraeus, Petrus

Coloniae Agrippinae, 1598

VD16 T 1247

Primo De Modis Et Rationibvsm Qvibus Dæmoniorum & hominum Spiritus
distinguuntur & cognoscuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61332)

DE LOCIS
INFESTIS ALTERA
DISPUTATIONIS PARS:
IN QVA

ARGUMENTA ATQVE IUDICIA,
Vnde molestantium Spirituum conditio cognoscitur,
aperiuntur & discutuntur.

ISAGOGE IN ALTERAM DISPUTATIONIS partem, de Locis Infestis.

Altera Disputationis pars in peruestiganda distinctione Spirituum, qui molestant, versatur. Cum enim propositum nobis sit modos, quibus ab infestantibus Spiritibus loca purgētur, præscribere: et non eadem ratione omnes Spiritus abigantur, quemadmodū nec una omnium Spirituum est conditio: omnino Spiritus ipsi prius cognoscēdi sunt, atq; distinguendi, ad quod hæc Secunda Disputationis pars seruit.

2. Non tamen omnium Spirituum, qui apparent, distinctiones hic inquirimus: illos solum, qui molestant, cupimus cognoscere: quia de his solis, non de omnibus, nostra Disputatio est. Alibi quoque de aliorum distinctione tractatum est.

3. Quoniam autem molestantes Spiritus duplicis sunt generis, humani & Demoniaci: prima nostra occupatio erit, ut quibus rationibus humani à Demoniacis distinguantur, aperiamus: tum deinde, quia
humani

humani quoq; duplicis generis sunt, secundo inquirendum discrimen, quo hi ab illis discernuntur, damnati, videlicet, à purgandis.

Porro distinctio humanorum Spirituum à Dæmonibus, vel à forma peti potest, qua conspiciuntur: vel à strepitu & tumultu, qui excitatur: vel ab oratione, quam ad viuos habent: vel à malis, quæ afferunt: vel ab officijs, quæ præstant: vel à locis, ubi degunt: vel à tēpore, quando grassantur: vel ex ingenio mortalium, qui Spiritus persequentes sustinēt: vel ex conditione persequentium Spirituum. Nos in singulis, quid verisimile iudicemus, docebimus.

DE NOTIS, QUAE DAEMONVM SPIRITUS ab humanis distinguunt.

CAP. XXVI.

An, & quæ forma distinguat humanos Spiritus à Dæmoniis.

Forme rationem magni faciendam esse indiscernēdis atq; distinguendis Spiritibus plerique sentiunt: quorum ut iudicium temerarium non est, ita leuis animi illud, citra omnem tergiversationem, admittere. Nos duobus aut tribus assertis, veritatem concludi existimamus. Primum est, formas quasdam esse omnibus Spiritibus communes; ex quibus proinde certum inter Spiritus, discrimen peti nequit. Alterum, quasdam Dæmones prodere. Tertium, quasdam probabiles cōiecturas de humanis Spiritibus facere.

Humana forma omnibus Spiritibus communis est. Illa se viuentium conspectui offerunt non defunctorum tantum hominum Spiritus; verum etiam Dæmoniis. Quot nos, superius, Spirituum molestantium exempla produximus sub humana forma; quorum tamen alij humani, alij Dæmoniis.

Facile forsitan, quis sibi persuaderi patietur, humanos esse Spiritus,

Spiritus, qui sub *humana* conspiciuntur forma: at non ita facile, sub *humana* latitare Dæmones. At tam facile est Dæmonibus *humanam* formam effingere, atque assumere; quàm aliam quamcunque. Nec hîc maior potestas: nec maior, quàm ibi, requiritur industria: nec cognitio maior.

4. Sub *humana* forma visi sunt plures. Primùm ille, quem Hildesheimenses Hutgen, à pileo, vocârunt; cuius superius capite 1. meminimus. Deinde duo alii, quorum Alexander ab Alexandro meminit lib. 4. Genialium dierum cap. 19. quorum vnus ei se socium præbuit, qui dirum facinus in patrem commissurus, Romam proficiscebatur; alter Thomam quendam, religiosum, trans flumen portare paratus erat. de quibus cap. 30. de Dæmoniacis. forsitan etiam is, qui Christum, in deserto, tentaturus accessit. Sed & sub *humana* forma sæpissimè Sanctos homines sunt aggressi, & de arce sanctitatis eos deicere conati. Quidam sub specie genitoris accessit VVilhelmû Pictauorum Comitem, & sanctissimum eremicultorem: vt in eiusdem vita refert Theobaldus, ca. 19. apud Suriû Tomo 1. Alius sub specie *mariti* miserabilis S. Melaniam: apud eundem Suriû, eodem Tomo. Tertius sub specie *Monachi* S. Dominicum: in eius vita lib. 3. cap. 12. Quartus sub specie *mulieris* S. Iustinam, quam Cyprianus aliquando deperit: quemadmodum in vtriusque vita scribit Metaphrastes. Et qui B. Vincentio molestus fuit, nunc referebat vastum *Aethiopem*; nunc venerabilem quendam, ætate grandem, *eremitam*, teste Petro Rauzanio, lib. 1. cap. 9. in vita eius. Qui verò Monachos tentaturus veniebat obuiam B. Benedicto, *medicus* videbatur; vt dicitur cap. 30. Vitæ ipsius à B. Gregorio descriptæ, Et nigellus *puer* visus est, qui molestus fuit S. Claræ: vt habetur ca. 13. in vita eiusdem. Et formosissimus *miles*, qui turpem consuetudinē habuit cum muliere, cuius mentio fit in vita B. Bernardi lib. 2. cap. 6. (Vide de hoc cap. 92. huius disputationis.) Qui Abbatem Nachonem tentauit, *puellæ Aethiopissæ*, quam ipse olim nouerat, speciem induit, teste Palladio in historia SS. Patrum, Sect. 26. De S. Martino refert Sulpitius in vita eiusdem c. 24. quod eadem nunc in forma *Iouis* exhibuerit, nunc in forma *Mercurij*: persæpe quoque simulârit *Venerem* atq; *Mineruat*. Et cùm in parentes suos sanctus vir visitaturus, præteriisset Mediolanum, eundem Spiritum sub *humana* effigie habuit obuiam, insultantiq; quod semper ipsi esset aduersaturus, respondit Martinus: *Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo.* Hoc cap. 4. Sulpitius. Atque vt ex Gentilium historia etiam exemplum depromamus.

Sub

Sub humana, & quidem grandioris mulieris sese exhibuit Curtio Rufo. Rem totam his verbis refert Plinius, lib. 7. Epistolarum, Epist. 27. *Tenuis, inquit, & obscurus obtinenti Africam comes haeserat: inclinato die spatiebatur in porticu, offertur ei mulieris figura, humana grandior, pulchriorq̄, perterrito Africam se, futurorum prænunciam dixit. Iturum enim Romam, honoresq̄, gesturum, atque etiam cum summo imperio in eandem Prouinciam reuersurum, ibiq̄, moriturum. facta sunt omnia.* Ita Plinius. Nec Iudæis humana specie Diabolus defuit. Indutus aliquando formam Moyſis, Iudæos accessit, & se ducem iis, in promissionis terram futurum pollicitus est. induxit persuasos ad mare transfretandum: sed plurimi ipsorum vndis inuoluti, suffocati sunt. Vide Sigebertum circa annum Christi 438. Omnibus addamus illum, qui anno Domini 1153. qui in Furnensi agro, pago Eggafridi inferioris Germaniæ, Gerardum Ducem Betaniæ se mentitus est, & diu multumque variis præstigiis hominibus illuſit: qui tandem à Diacono quodam Rodolpho adiuratus, quod erat, immundum se spiritum esse, confessus est. Ita Iacobus Mayerus lib. 5. Annalium Flandriæ, anno 1153.

Quid, quod non humanam tantum formam effingant Spiritus hi Nequam; sed in Angelos lucis se quandoq̄, transferant? Hortatur quodam loco Corinthios (2. cap. 11.) Apostolus Paulus, vt sibi à falsis Prophetis caueant: & idcirco putat eos non posse nimium esse cautos; quod sint operarij subdoli transfigurantes se in Apostolos Christi. Nec hoc vult ipsis mirum videri; cum etiam ipse Satanas transfiguret se in Angelum lucis. Et sub Angeli specie se exhibuit S. Elphago, Episcopo Cantuariensi: quemadmodum in vita eius scribit Osbertus, eiusdem Ecclesiæ Episcopus: Apud Surium Tom. 2. B. item Osualdo VVigornienti Episcopo: apud eundem Surium, Tom. 5.

Sed nec Angelorum forma contenti; etiam Christi simulant speciem atq̄, imaginem. Cum morti proximus esset sanctissimus Martinus, ea se specie ipsi exhibuit Dæmon; quæ Christum referret: & quæ, nisi habitus versipellem prodidisset, fortè vir sanctus deceptus fuisset. Quocirca non deformitatem vultus, quæ nulla erat; sed peregrinum & alienum, à Christo, habitum Dæmoni obiecit, dicens: *Dominus Iesus Christus non purpuratum, aut diademate renitentem se venturum esse prædixit.* In eadem Christi specie se exhibuit Sedundello (cuius in vita Friardi reclusi mentio fit apud Gregorium Turoensem, lib. de vita Patrum cap. 10.) atque vt eremum relinqueret;

auctori

132
auctor fuit. In eadem Valenti, eremi cultori; quemadmodum ad longum describit Palladius in Historia SS. Patrum, Sectio. 28.

7. Nec mirum est, *humanas formas vultusq;* Dæmones effingere: quoniam non ipsis tantum propositum est; vt viuentibus terrorem atque horrorem incutiant: etiam quærunt mortalium perniciem, atque animæ interitum; quem cum ficta *hominum* forma possint procurare; ita *humano* vultu quærunt, vt interimant; quemadmodum peregrinis formis, vt terreant. Hoc primum. Secundum sequitur.

8. *Quedam tamen formæ & facies Dæmones produnt.* Quæ verò? Illæ omnes secundi, & tertij ordinis, quarum Theſibus 11. & 12. Capitis decimi noni mentionem fecimus, *brutorum, & monstrorum animalium.* Produnt, inquam, Dæmones; quia & Dæmonibus optimè conueniunt; &, vt sub his defunctorum hominum Spiritus prodeant, nulla cogit necessitas, nulla ratio probat.

9. Et quidem optimè Dæmonibus illæ conueniunt: siue fines attendamus, qui Dæmonibus sub his laruis propositi sunt; siue rationes diuinæ prouidentię, quæ etiam in hoc negotio non desideratur. Propositum est Dæmonibus terrorem incutere & molestare: annon hîc magis ferarum & brutorum horrendæ; quàm humana, per se amica, species seruit? Diuinę prouidentię ratio postulat; vt & conditionem suam intelligant Spiritus: quæ ob peccatum miserrima est, atque à brutorum, monstrorumq; vix differt. & vt homines cognoscant, quàm à Dæmonibus sibi cauendum sit, quorum exterior etiam & simulata forma, argumenta summæ crudelitatis præbet.

10. Vt sub his formis hominũ Spiritus prodeat, *nulla ratio cogit.* Nam illi, vel viuentiũ rebus interfunt, vt ipsorum subsidiis iuuentur, quod purgandis Spiritibus propositum est: vel vt diuinæ iustitiæ in se præbeant testimoniũ, & bene, cum sua ignominia, pœnas luant, quas malè viuendo contraxerunt: qui finis in damnatis spectatur. Vtrobique; vt forma humana appareant, necesse est.

11. Quòd si quandoque peregrinum quid, vel monstruosum in humanis Spiritibus obseruatur; tantum illud non crediderim; vt aliam speciem formamq; tribuat; propterea, quod, vt diximus, semper hi Spiritus, vt cognoscantur, videantur apparere: cognosci verò nequeant, nisi humanam, & propriam propemodum referat. Hoc secundum.

12. Formæ igitur brutorum atque monstrorum produnt Spiritus Dæmoniorum. Et familiares hæ sunt Dæmonibus, id sequenti-
bus

bus docemus. D. Basilius in Isaia cap. 2. refert illos sæpe hominibus petulanter insultare *felis, mustela, & canis se discerpentis* specie. Aluarotus à Minues, Ouieda, & qui Indorum occidentalium mores scriptis mandârüt, frequentissimos aiunt illis esse Dæmonū occursum, modò *hac, modò alia animãtis* facie se ostendētium. Andreas quidam Italus in *canis caci & rufi* specie secum ducebat Dæmonem, anno 1548. qui vniuscuiusque arcana aperiret, stupendaque alia ederet, ita V Vesper. in Iustinū. Cornelius Agrippa cacodæmonē *nigri canis* forma, quotidianum asseclam habuit, cui collare erat lororum magicis per clauorum emblemata notis inscriptum. hoc Iouius in Agrippæ Elogio. Sic Dæmones septem in Nicæa ciuitate inter sepulchra delitescabant sub forma *canis*, qui obuios quosque lacefferent, donec eos S. Andreas, rogante populo, in solitudinem exegit; teste Abdia, in Hist. Apost. *Equorum* etiam species referunt. Commemoratur Olaus Magnus lib. 3. Histo. Septent. cap. 19. Hodingum Danorium Regem, in suum regnum, quo nonnullorum factione fuerat eiectus, per immensa maris spacia ab Othini Dæmone in *equi* specie esse reductum. Seruit quoque hinc nobis Sagarum confessio. Illarum vna, teste Nicolao Remigio, lib. 1. cap. 7. de Dæmonolatria, retulit, cum se Martinellus suus caphinam inuiseret, modò *auis* per fenestram inuolãtis, modò *leporis* aut *muris* circumcurrentis formam induisse. Alia asseruit sub *atri canis* specie à se itidem in carcere visum: alia obseruatum instar *canceri*: alia in carcerem illabi consueuisse per cancellos *felis* aut *pusilla alicuius bestie* habitu. Hęc Remigius. Sed ad tertium.

Tertiò dicebamus *Quasdam formas probabiles coniecturas facere; quòd hominum, non Dæmonum Spiritus sint, qui uiuentibus adsint.* In harum numero vel solam, vel certè præcipuam dixero illam, quæ *ita humana est, vt peregrinum, & ab humana alienū habeat nihil:* & nec vlla sui parte, nec peregrino colore, nec figura, nec habitu, nec gestuū aut morum leuitate, nec mole, nec paruitate ab humana degeneret.

Hanc humani Spiritus indicem esse nullus dubitat. Quid tam humanum Spiritum repræsentare potest, quàm humana forma? & quidem talis, qualem cum corpus agebat, & fonebat, Spiritus efficiebat? Quod verò hæc non faciliè alium, quàm humanum, Spiritum repræsentet; inde coniectura accipitur; quòd sub humana Dæmones vix conspiciantur, nisi etiam sui *aliquod* indicium, quadam humanæ formæ deformatione præbeant; ex qua illos, vt ex vngue Le-nem, faciliè depræhendas.

Hinc est, quòd qui vel Spectris territi, vel quouis modo à

P

Spiritibus

Spiritibus tentati sunt; si præter humanam Speciem notassent nihil; non Dæmonum, sed hominum Spiritus crediderint, qui viderentur. Contrà, pro Dæmonibus habuerint; si humana Species vitium aliquod, vel parte sui, vel colore, vel habitu, vel nimia mole, vel exiguitate corporis referret. Non dubitavit esse hominis Spiritum Imperator Nero, qui matrem suam referebat, de quo 1. cap. At Thomas Monachus, teste Alexandro ab Alexandro (lib. 4. Genialium dierum cap. 19.) quem se socium itineris hominem habere credebat; tandem deprehendit verum esse Dæmonem; non aliunde, nec prius; quam ubi pedes ipsius transitori vadum, *beluæ* non hominis pedes animaduertit.

16. Ex dictis sequitur *duobus modis* formam externam Dæmoniorum Spiritus prodere. Alter est, si sub *brutorum & monstrorum* figura conspiciantur Spectra. Alter, si sub humana; sed tali, quæ *vitium* quoddam habeat, & ab hominum usitata, quodam modo, degeneret.

17. Vitium porro multis modis in forma accidere potest. Aut partis alicuius additione; vt si caudatus sub humana forma appareat Spiritus; aut partis detractio; vt si sine capite, brachiis, vel alia notabili parte; aut figura; vt si pedibus referat leonem, auribus asinum; aut excessu quantitatis; vt si prodigiosa magnitudinis conspiciatur; aut quantitatis defectu; vt si infra omnem humanam appareat quantitatem; aut habitu; vt si peregrino prorsus, & cuius apud homines usus non est, videatur; aut motu corporis; vt si nimium gesticuletur, & incessus dissolutior sit, atque homini minime conueniens, &c. Itaque dubium non erat, quin Dæmon esset, quem fratres quidem loquentem audiebant, sed tamen videre poterat nemo; Videbat autem S. Benedictus, *teterrimum* vt loquitur S. Gregorius, & *succensum*, & qui in ipsum ore oculisque, flammantibus, sequi videbatur, quando S. vir in monte Cascini contriuit Idolum Apollinis, & eiusdem templum conuertit in Oratorium S. Martini. Historiam hanc pluribus verbis refert Cæsar Baronius Tomo 7. Annalium, circa annum Domini. 529. ex cap. 8. lib. 2. Dialog. B. Gregorij.

18. Et vitiosa hominis forma Dæmones frequenter sagis se exhibent. Refert Nicolaus Remigius de Dæmonolatria, lib. 1. capite 7. plurima exempla earum, quæ omni exceptione maius huius rei testimonium dederunt. palamque confessæ sunt *facies* Martinellis suis fuisse *obscuras atrasque; lumina penitus abdita, & instar flammæ micantia; oris rictus sparsos, profundos; ac perpetuo olidi sulphurei, aliquid estuantes*.

antes: manus strigosas; & villis atq; hamis deformes, pedes corneos bifidosq; staturam nunquam iustam; sed aut breuitate, aut vastitate semper aliqua insolentem; totamq; adeo seriem extra modum. Addidit alia Martinellū se quandoque vidisse capite vel altero pede truncum, mutilum que cum fortè saltationes nocturnas vna cum suis agitaret. Hæc Remigius.

Atque ita de forma, quæ Dæmoniorum Spiritus prodit. His vnum addo ex iam dicto Remigio (lib. 1. ca. 23) inter omnes pecudum formas vnam hirci ipsis gratissimā esse, maximè tum, cum se obseruantia aliqua sagis colendos exhibent. Huius dat causam: quod forma hæc moribus ingenioque, ipsorum conueniat. Hircorum, inquit, præter ceteras pecudes nobilitatur *græueolentia*: nulla re tam certo suam Dæmon testatur præsentiam, quam odoris fæditate intolerabili. Hircorum *libidinosa obscenitas* etiam Prouerbio locum fecit: hoc vnum dæmon præcipuè satagit, vt suos rebus venereis quam maximè deditos habeat; & ne desit occasio, ipse se quoties illis occurrit, in eam formam induit, quæ huic vsui sit accommodatissima. Hircorum in obuios quosque sæpe *profusa petulantia* est: nulla non obit, ac pererrat terrarum loca dæmon, dum offendat, in quem impetum incursumq; faciat. Hirci *salua fructibus venenum* est, teste Varrone lib. 1. de Re rustica, cap. 2. eiusque dentes *satis intcritus* ab pestis præsentissima: *Satanæ viperinus* morsus est, afflatus lethalis & exitiosus. Hirci *obtutus trux & ferox, frons cornibus aspera, barba promissa & inculta, villi temerè pendentes, succincta crura, totus habitus corporis ad fæditatem comparatus*: & hæc dæmoni conueniunt. Vide plura, si placet, apud Remigium.

CAP. XXVII.

An, & qui strepitus humanos Spiritus à Dæmonibus distinguant.

Altera ratio, qua Spiritus deprehenduntur, est strepitus & qui se in aures insinuat, sonus. Et quia eadem quandoque solet esse ratio veri distinctionis, quæ cognitionis, verum ex strepitu excitato, & simulatis clamoribus deprehendi valeat, qui dæmoniorum sunt Spiritus, qui hominum, hoc capite explicandum est.

Diximus superius varios esse, qui à Spiritibus excitantur, sonos: verum *duobus generibus* comprehendi videntur omnes. Quidam

dam speciē habent eorū, qui non nisi à *viuentibus* excitātur: vt sunt vox, clamor, risus, gemitus: quidam *nudi* sunt *soni*, & rebus quoq; vita destitutis conueniunt. An fortè priores illi humanos Spiritus produnt, posteriores *Dæmones*? *Non hinc distinctio Spirituum perfecta* sumitur. *dæmones*, vt nudos, siue non viuentium sonos; ita viuentium perfectè excitare possunt.

3. Rursus viuentium soni duplicis sunt generis: alij articulati; alij confusi, siue *non articulati*. Illi proprij sunt hominum; hi etiam brutorum animalium. An fortè ex illis Spiritus deprehenditur humanus; ex his *Diabolicus*? Quidquid sit de his posterioribus; priores illi *non solis hominibus tribuendi sunt*: quocirca nec solos homines produnt. Esto vox vera, articulataque homini conueniat: at vox non vera, quantumuis articulata, qualis hīc est, *dæmonibus* conuenire potest.

4. Fortè sonus articulatus talis, qui *conceptus mentis sit index*, si audiatur; ab humano tantum erit Spiritu, humanumque Spiritum probabit? *Nec hoc dici potest*. Qui possunt edere sonos, *Diaboli Spiritus*; possunt & articulatos sonos: & eos, qui mentis atque conceptuum indices sunt, formare.

5. Est in sono alia differentia, qua alij *acuti*, alij *graves* dicuntur. Vtrique excitantur à Spiritibus: vtrique auribus viuentium hauriuntur. Verum quemadmodum iam dicti Spiritus non produnt; *ita neque hi*. Possunt acuti & graves excitari à Spiritibus humanis: possunt excitari à *dæmonibus*.

6. Præterea sunt quidam, qui grauiter audientium *aures perstringunt*: sunt alij, qui *suauiter afficiunt*. An fortè illi produnt crudeles, & truces *Dæmones*; hi, si non omnibus, saltem aliquibus defunctorum hominū Spiritibus sunt proprij? *Nec hoc quidem*. Qui in Angelos lucis se transferunt Nequā Spiritus; non possent Angelorum etiam linguis loqui, & aures demulcere.

7. Nicolaus Remigius lib. 1. de *Dæmonolatria* cap. 8. ex duplici voce videtur docere *dæmones* prodi. *obscura* atque *exili* siue debili. Prius probat exemplis *Maleficarum* plurium, quæ *dæmonibus*, suis *Martinellis* confessæ sunt *vocem esse, qualem emittant qui eos in doliū, aut testam rimosam insertum habent*; alterum testimonio *Hermolai Barbari*, qui teste *Petro Crinito*, li. 7. de honest. discipl. cap. 2. testatur à se auditam fuisse *vocem subsibilantis Dæmonis*, cum ille forte de *Aristotelis Entelechia* interrogatus, sibi & *Georgio Placentico*, respondiisset. Ad hæc accedit, quod *Psellus* li. de *dæmō.* docet *Dæmones* *dedita opera tenues & exiles voces* edere, vt eo-

rum mendacia propter indistinctā illius obscuritatem minus deprehendatur. Et Cennadius Patriarcha Constantinopolitanus *vocem confusam inaudiuit* Spectri ad altare nocte stantis, cum ille id iurgabundus increpasset, vt Cedrenus, Calistis, & Theodoretus in additione ad Zonaram Tom. 3. lib. 1. collectan. Histo. Eccles. scriptis suis testatum relinquerunt. Assyriorum etiam & Chaldeorum *λεξανομαδύρεα* hoc præstare solebat, vt Dæmones è pelui *stridula voce & tenui sibilo* verba ederent. Hæc & his familia dicto loco Nicolaus Remigius, sed non hoc finæ ab ipso sint dicta, quasi hac vocū differentia Dæmoniorum Spiritus velit distingui ab aliis Spiritibus. Omnibus Spiritibus dictæ voces *possunt* conuenire. & vt dictæ *conueniunt* Dæmonibus, ita dictis contrarię *possunt* iisdem conuenire. Solum docet Remigius Dæmones dictas voces in assumptis corporibus edidisse.

Veruntamen, quamuis ex iam dictis Spiritus humani à Dæmonibus non distinguantur; quidam tamen soni sunt & strepitus; qui solis Dæmonibus videntur conuenire: quidam, qui probabile indicium præbent humanorum Spirituum: ex quibus proinde aliqua Spirituum discretio, atque differentia peti potest.

Duplices verò sunt, qui Dæmones habent auctores. Principio illi, qui non nisi bruta animantia atque horrenda monstra referunt: dum deinde, qui cum ingenti tumulu sunt, & corporum magna agitatione atque motu;

Vtrique vix alios, quàm Dæmones, possunt habere authores. Sed & solis Dæmonibus conuenientissimè tribuuntur. Priores quidem, quia non alia horum tumultuum, & sonorum, qui à Spiritibus excitantur, ratio; quàm formarum peregrinarum, atque monstrosarum. Quemadmodum igitur formis se visui obiiiciunt, & insinuant: ita brutorum animalium, & monstrorum effictis vocibus auditui. *Posteriores* verò, partim quia solùm ob molestiam afferendam excitantur; quæ præcipuè in locis infestis ab infernalibus Spiritibus quæritur; partim, quia sæpe humanis viribus fieri nequeunt.

Accedit quòd nulla ratio cogat, vt hos tumultus & brutorum animalium inconditos clamores humanis Spiritibus tribuamus. Quibus enim tribuemus? Purgandis? At quod illis, dum ad nos redeunt, propositum est, non hos clamores exigit. An damnatis? At quāuis molesti esse cupiant; quia tamen diuinæ prouidentię ratio postulat, vt magis se prodant, quàm noceant; potius humanos, vt ita dicam, tumultus & sonos, quàm brutorum excitare dicendi sunt.

Atque

118
 11. Atque hinc est, quod sancti viri præsentiam Dæmonum deprehenderint ex barritu, sibilo, rugitu, ululatu, grunitu, & his similibus brutorum animalium vocibus. Vide caput 19. præsentis Disputationis. Hoc etiam modo se prodidit spiritus Nequam in domo quædam apud Corinthios, quam Dacius Episcopus Mediolanensis aliquando inhabitavit. Rem totam ex 3. Dialog. cap. 4. verbis B. Gregorij ascribimus. potest enim pluribus locis in hac Disput. seruire. Tempore igitur Iustiniani, cum Dacius vrbi Mediolanensis Episcopus, causa fidei exactus, Constantinopolim pergeret, Corinthum deuenit. Qui cum largam domum ad hospitandum quæreret, que comitatum eius totum ferre posset; & vix inueniret; aspexit eminus domum congruentis magnitudinis, eamq; sibi preparari ad hospitandum iussit. Cumq; eiusdem loci incola dicerent, in ea tunc manere non posse; quia multis iam annis eam Diabolus inhabitaret; vir Venerabilis Dacius respondit dicens: Imò ideo hospitari in eadem domo debemus, si hanc magnus spiritus inuasit, & ab ea hominum habitationem repulit. In ea igitur sibi parari iussit, securusq; illam, antiqui hostis certamina toleraturus intravit. Itaque in tempesta noctis silentio, cum vir Dei quiesceret, antiquus hostis, immensis vocibus, magnisq; clamoribus cœpit imitari rugitus leonum, balatus pecorum, ruditus asinorum, sibilos serpentum, porcorum grunitus, stridores fornicum. Tunc repente Dacius, tot vocibus excitatus, surrexit, vehementer iratus; & contra antiquum hostem magnis cœpit vocibus clamere dicens: Bene tibi contigit, miser. Tu ille es, qui dixisti ponam scdem meam ad Aquilonem, & ero similis altissimo. Ecce per superbiam tuam poris & orictibus similis factus es. & qui imitari Deum indignè voluisti; ecce, vt dignus es, bestias iusitaris. Ad quam eius vocem Dæmon erubuit: & fidelium habitaculum domus facta est. abscessitq; mendax & infidelis spiritus. Hæc Gregorius: & post eum Baronius Tom. 7. anno 540.

12. Interim tamen, inter duos iam dictos modos, ex priori certius argumentum desumi dixerim, quàm posteriori: quamuis fortè nec prior ita sit certus, vt exceptionem nullam admittat. Miserrima damnatorum conditio forrassis hos quandoque clamores exprimit. Nequitia etiam eorum summa efficit, vt cum mortalibus nocere desiderent, etiam hos tumultus, qui ad nocendum magis accommodati sunt, edant.

13. Sed Quomodo humani hinc spiritus deprehendantur, dicamus. Vnum ego hinc sonu pro ipsis non leuè argumentu præbere existimarem; illum videlicet, qui tristis animi, certa quedam signifi. at. o est; vt sunt suspiria, gemitus, fletus, illachrymationes. Quamuis enim hæc etiam Dæmones possint habere authores; humanis tamen propria vide

videntur: humanis magis conueniant: & humanis magis, quàm Dæmoniorum Spiritibus seruiunt.

Propria videntur esse humanis. quoniam gemere, flere, lachry-
mari hominum sunt propria; vt ob id, quemadmodum ex pro-
pria hominis forma haud leuè; ita hinc, si non magnum, aliquod
saltem argumentum sumi debeat. 14.

Humanis magis conueniunt, propterea, quod testificatio sint
prementis doloris, quem vt præ aliis, exprimant humani Spiri-
tus, Deus in hoc Spirituum ad nos reditu postulare videtur; nimi-
rum vt sic defunctorum miseras mortales intelligant: & ipsorum
exemplo edocti sibi caueant, melioraq; sectentur: quæ Spirituum
diabolicorum planctu & ciulatu, qui alterius ab hominibus natu-
ræ sunt & conditionis, non ita commodè præstari posse videban-
tur. 15.

Sic suspiria hæc atque gemitus, non tam dæmonibus *seruiunt*,
quàm humanis Spiritibus. si non omnibus, profectò bonis & pur-
gandis. Etenim ad commiserationem excitandam omnino apta
sunt. Quidni igitur iis tribuenda, quibus misericordia fieri potest?
At dæmoniorum Spiritus, & misericordia indigni: & misericor-
diam nullam sperant: sperant autem, & digni sunt Spiritus pur-
gandi. 16.

CAP. XXVIII.

*An, & quæ oratio distinguat humanos & Dæmo-
niorum spiritus inter se.*

Non strepitus solùm, tumultus, & inconditi soni audiun-
tur à Spiritibus excitati: audiuntur & *orationes*, quas ad
homines habent: & ob id præsens Disputatio postulat, vt
non strepitus tantùm; verùm etiam *orationes* inuestige-
mus: vt, Vtrum illæ quoque aliquod discrimen suppeditent, in-
telligamus. 1.

Et quidem si vnus generis essent omnes *orationes*, frustra hîc
labor susciperetur: (in vna enim eademque oratione, & quæ sibi
semper est similis, quod discrimen constituas?) nunc quia ora-
tionum genera sunt plura, non potest esse inanis hæc Disputatio:
forsitan etiam eò difficilior, quo genera sunt plura. 2.

Sunt orationes quædam *enunciatiuæ*; in quibus verum est vel
falsum. Sunt aliæ *non enunciatiuæ*; quæ quamuis perfectum sensum
contineant, non tamen verum significant aut falsum. Rursus prio-
res, vel præteritum tempus respiciunt, vel præsens vel futurum.
Posterio- 3.

Posteriores autem nunc deprecatiuæ sunt, nunc imperatiuæ, nunc interrogatiuæ, nunc optatiuæ, nunc vocatiuæ. Præterea omnibus potest accidere, ut vel bonæ sint, vel malæ, &c.

4. Et omnes hæ orationes à Spiritibus habentur: Et, quod magis est, ab omnibus omnes possunt haberi. quocirca & de omnibus ex amea posset institui. Verùm, quoniam res propemodùm esset infiniti negotij; aliquas, quæ familiariores sunt Spiritibus, & discrimen inter ipsos certius prodere videntur, discutiendæ sunt.

5. Hæ sunt, *apertè mala: ad bonum hortatoria: boni petitoria: occultorum reuelatoria: & vana:* siue, quæ non nisi ostentationis causa, aut leuiter susceptæ sunt.

6. Hæc genera. In singulis generibus species plures. *Apertè mala* sūt, quæ vel in iniuriã cedūt Dei: vel proximis incōmodāt: vel ad hæc inuitant. Primi generis sunt blasphemie: secundi diræ imprecationes, conuitia, contumeliæ, detractiones, mendacia, turpiloquia, & si quæ aliæ. Tertij, quæ ad dictos quouis modo deducunt.

7. *Ad bonum hortatoria*, pro bonorum serè generibus multiplices sūt: sed tamen illorum propriè bonorum sunt, quæ sunt libera, & per nos quouis modo præstantur: ut sunt eleemosynæ, ad Deum oratio, ieiunium, & quarumcunque virtutum officia, &c.

8. *Boni petitoria*, orantis bonum attendunt. quæ & ipse, pro genere bonorum, distribuuntur; & apud Spiritus, potissimum cernuntur in operibus ijs, quibus iuari possunt: ut sunt peregrinationes, sacrificia, orationes, opera misericordiæ corporalia, &c.

9. *Occultorum reuelatoria*, vel præteritum tempus respiciunt, vel præsens, vel futurum. Horum enim, quamuis quædam, natura sua occulta non sint; pro ratione tamen cognoscentium occulta esse possunt. Cum his secreta cordium, quorumcunque, coniunxero.

10. *Vanas orationes* vocamus, in quibus dictorum nihil propositum est: sed quæ ioci aut leuitatis causa suscipiuntur; & vix aliud, quàm loquentium ostentant actiones. Hæ generum species. *An his humani Spiritus distinguuntur à Dæmonibus?*

11. Si aliqua oratione distinguuntur; non nisi *boni petitoria*, atq; *occultorum reuelatoria* distinguuntur. Illa ex se est humanorum Spirituum: Hæc ex se propria Dæmonū. *Cætera tres & Dæmonibus, & humanis Spiritibus* (quamuis non omnibus) *communes sunt.*

12. Tria igitur, ut sua huic assertioni veritas constet, demonstranda sunt. Primum est, esse tria orationum genera, quæ communia sunt Dæmonibus, & humanis Spiritibus quibusdam: quæ ob id Dæmonum

num

num spiritus ab humanis, vniuersè, non distinguunt. Deinde, vnum genus solis Dæmonibus competere. Tertiū, vnum humanis spiritibus esse proprium, & ob id ex his duobus discrimen inter humanos atq; Dæmoniorum spiritus peti posse. Doceamus singula.

De aperte malis, quod Dæmonibus sint familiares, certum est. Quidni aperte malas affectarent, quorum studium est, vt etiam ex se indifferentes; etiam ex se bonas adulterent? sed & nulla est, in vniuerso malarū genere, quam refugiant: nulla, quam non aliquando vsurpent. Primi & Secundi generis ab ipsorum ingenio non abhorrent, in Dæmoniis probant, per quos plaustra blasphemiarum, conuitorum, detractionum, & mendaciorum quandoq; euomunt. Exempla in promptu sunt. Quidam ipsorum à Theodoro Archimandrita eiciendus ex puella, quam 28. annis miserè vexarat, ipsum vocat meretricis filium, quemadmodū in Theodori vita testatur Georgius presbyter, apud Surium Tom. 2. Alius meretricem clamabat sanctissimam virginem Euphrasiam, cum sibi vim à virgine afferri sentiret. Et hoc in eius vita, Tom 2, apud Surium. Sic in conuitia effundebatur ille, quem S. Maltouius Episcopus eiecit, cuius res gestas describit Sigebertus Monachus. Ab alio debuit Bernardus audire quod porcellos ederet, & deuoraret brassicas. habetur in vita eius lib. 2. cap. 4. Et Benedictus cum aliquando importuno Spiritui non responderet, Maledictus ab eodē, per summam contumeliam est vocatus. teste B Gregorio. Hæc pro primo & secundo genere. Pro tertio genere sunt, qui molestârunt SS. Melaniâ atq; Claram: Vincentium atq; Sedundellum: vt alios innumeros præteream. Melaniæ persuadere conati sunt, vt relicta fide orthodoxa, sectaretur blasphemiam Nestorij, vt in eius vita habetur apud Surium, Tomo 1. Claræ, vt de studio orandi aliquid remitteret. & hoc apud Surium Tom 4. Vincentio, vt relicta seiori vitæ disciplina, genio in florida ætate indulgeret, teste Petro Panormitano, lib. 1. cap. 6. in vita eiusdem. Sedundello, vt valefaciens eremo, patrandis miraculis operam nauaret, quemadmodum habet Gregor. Turonens. in vita Friardi ca. 10 lib. de vita Patrum. fuit alius quidam. cuius cap. 92. nequitiam referemus, qui scdillimum coitum mulieri cuidam suavit, & persuasit.

Veruntamen quamuis hæ Dæmonibus familiares sint, non tamē solis sunt familiares. Etiam damnatis defunctorum Spiritibus cōueniunt Non refugiunt hi blasphemias; quibus datum est os loquens magna & blasphemias. Apocal. 13. Non refugiunt mendaces; qui socij sunt.

Q

DE LOCIS INFESTIS

122

sunt Patris mēdaciorem. Non mali imprecatorias; qui omnes vel-
lent esse socios pœnarum. Non calumniatorias, aut detractorias,
qui, vt Dæmones, magna erga viuentes *flagrant inuidia*, &c.

5. *Hortantur etiam ad bonum aliquando Dæmones.* Non quòd bene no-
bis velint; sed vt sub specie boni elaqueent, & decipiāt. Itaq; ad bo-
na malè hortantur. Non curant versipelles, quid agant miseri mor-
tales; bonum an malum; modo operum authores perdant, & ad æ-
terna supplicia pertrahāt. Ioanni Garlino Eremitæ, cuius Thefi 10.
cap. 14 mentionem fecimus, quidam suasisit, ne filiam comitis Bar-
celonēsis Guifre, quam ille in sui custodiam susceperat, à se dimit-
teret, magnoq; animo contra carnis tentationes certaret: verùm
fornicationis atq; homicidij subsecuta vitia veteratoris animum
prodiderunt. sic alius Iustinæ egregiè suasisit virginitatem; verun-
tamen ita, vt proposita difficultate & periculo auerteret virginem
à virginitatis proposito. quemadmodum in eius vita scribit Meta-
phrastes. Alius sub forma puellæ in Eremo errantis, S. Victorino
Episcopo vrbs Aminternæ, cùm eremum incoletet, commenda-
uit hospitalitatem, atq; vt sibi, nocte instante, in eadem cella per-
manere; & contra bestias tutò esse liceret, rogauit: & persuasus vir
sanctus, luxuriæ crimen incidit. Ita Ado Treuirensis in Martyrol.
Et fuit, qui doceret S. Gutlacum Anachoretam, leuiore esse pro
sancto viro abstinentias biduanas, aut triduanas in hebdomade: æ-
mulandum esse ieiunium quadraginta dierum Moysis & Elię: sci-
licet, vt grauiori abstinentia vitam abrumperet. Apud Surium
Tom. 2. in eius vita. Hæc causa fuit, quæ B. Antonium mouerit, vt
etiam bona consulentibus Spiritibus non putauerit acquiescendū.
*Si orare, inquit, compellunt: si ieiunia suadent, non ex eorum nos meritis
id agamus, sed ex nostra consuetudine.* Ita de Antonio, in eius vita, A-
thanasius.

6. *Et in hoc Dæmonum emulatores sunt mali hominum Spiritus.* Depre-
hensum est, hos quoq; sua oratione, aliquibus bonorum fuisse au-
thores: verùm peruerso animo, prauo nocendi studio. Cuius hoc
clarum argumentum, quod, vt Dæmones, bene agant nihil; vt sæ-
pius ex B. Gregorio dictum est.

7. Tertium orationum genus, à quo nec Dæmones, nec damnato-
rum hominum Spiritus abhorrent, est; quod *vanitatis seu leuitatis est
plenum.* An hoc potest alienum esse à Dæmonibus; qui à Domino.
(Iohan. 12.) *Principes dicti sunt mundi? mundi, in quo vanitas vanitatum,
& omnia vanitas? Eccles. 1.* An à damnatorum Spiritibus? quorum stu-
dium,

aium. & cor (cuius oratio index est) dum viuerent, *in vanis mundi rebus, & negotijs fuit totum.*

Non igitur hæc orationum genera humanos Spiritus à Dæmonibus distinguunt, quia nec solis conueniunt humanis; nec solis Dæmoniorum Spiritibus, quemadmodum demonstratum est. 8.

Licet verò *totum* Dæmoniorum genus, à *toto* humanorum Spirituum non distinguant; distinguunt tamen *totum* Dæmoniorum genus ab *aliquo* humanorum Spirituum: illis scilicet, à quibus Deus purgatorias pœnas exigit. His nec conuenit *oratio apertè mala*: quia peccare non possunt: Nec quæ ad bonum, *malo sine* hortetur: quia hæc peruersa est. Nec *vana* aut *leuis*: vt qui, quæcunque loquuntur, magno cum consilio & ratione loquantur. 9.

Porro *occultorum reuelatrix oratio* (si tamen vera sit, & non falsa) *pulchrè Dæmones ab hominibus distinguit*. quia & Dæmones hæc possunt: & homines, quia ignorant, reuelare non possunt. Credendum non est, quòd Spiritus defunctorum, non beatorum, corporibus exuti, *mox* plus vi cognoscendi hâc valeant, a deo que cognoscant *hic*, quàm valuerint, & cognouerint corporibus inclusi. Cùm igitur corporibus inclusi, *occulta*, per se, non cognouerint, & reuelare nequierint; poterunt corpora exuti? At Dæmonum scientiam *occulta* non latent. Multis viis & rationibus ex iis quædam assequuntur: quemadmodum norunt docti. Quocirca & quæ tempore Romani Argiropoli Imperatoris in Tracensî prouincia, apud radices montis Cuzenæ, vox miserabilibus eiulatibus & lamentis à Mense Martio ad Iunium exaudita est, & clades Romanorum in Celisyria portendit, Dæmones, non humanos Spiritus prodidit. De hac Cedrenus. Sic Dæmonium fuisse dicimus, & non humanum Spiritum, qui Curtio Rufo prædixit, futurum; vt Romam proficisceretur: honores ibidem gereret: & cum summo imperio in Africam rediret, de quo Thefi 4. ca. 26. ex Plinij lib. 3. Ep. Sic deprehensus est esse Dæmon, ille, qui se Ducem Betaniæ Gerardum dicebat, in agro Furnensi pagi Eggafredi, cuius mentio facta est Thef. eadem, eodem capite. postquam occultum quoddam crimen inter Hillinum quendam religiosum virum, quod ille in iuuentute cum Theta virgine commiserat, prodidit. Rem prolixius describit Iacobus Meyerus lib. 5. Annalium Flandriæ, circa annum Domini 1153. 10.

Et *oratio, boni petitoria, humanos Spiritus* (quamuis non omnes) 11.

Q2

nes)

nes) à *Dæmonibus* distinguit. Quid ita? Quia *Dæmonibus*, vt aliquod sibi bonum petant, non conuenit: & si petunt; simulatè, non verè petunt. Verùm de hoc, posterius Capite quadragesimo.

CAP. XXIX.

An, & quomodo molestijs, quæ afferuntur: & malis, quæ inferuntur, Spiritibus auctoribus: possint distingui humani Spiritus à Spiritibus Dæmoniorum.

1. **F**acilè aliquis in illam sententiam concesserit, vt ex *malis & molestijs*, quæ à Spiritibus afferuntur, nullum putet discrimen, quo humani à *Dæmonum* distinguantur, posse deprehendi: Non solùm idcirco, quòd tam humani, quàm *Dæmonum* possint esse molesti; verùm etiam, quòd vtrique magna aliquando mala & detrimenta attulerint.

2. *Sunt molesti, sine vlla corporis læsione, Dæmonum Spiritus.* Res est clara quotidianis exemplis: & si vetera postulantur; probant inter alios, Spiritus, qui, in Scotia, arcem Sterlingi, gemitibus horridam reddiderunt. de quibus cap. 1. Sunt quoque, sine vlla corporis læsione, molesti Spiritus humani. vt probat Cleonica Byzantinæ virginis Spiritus; qui sola sua præsentia grauis fuit Pausaniæ Spartanorum Regi. quemadmodum dictum eodem primo; Cap.

3. *Influxerunt vulnere a Dæmonum Spiritus.* Expertæ sunt hoc, & suo malo probant, Virgines Verretensis Monasterij: & qui ex fodina Georgiana sublatus est operarius. de quibus l. cap. Et humanos Spiritus infligere posse, atque ad eò infligere; probat Spiritus matris Neronis; qui, vt Suetonius loquitur, aliquando *verberibus furiarum in ipsum sauijt*. Confirmant idem exempla Petri Apostolorum Principis, & B. Virginis Matris. De Petro refert Beda, lib. 2. cap. 6. historiarum Anglorum, quòd Laurentium Cantuariensem Episcopum, à grege tenero, & Christo recens initiato, fugam meditantem, nocte flagellis ceciderit. De Virgine Matre Nicephorus, lib. 18. cap. 33. quòd impio cuidam hospiti dormienti astiterit; verbis primum perstrinxerit; deinde vimine eius genua, circumcirca velut exarsans, circumscripserit; ille verò à somno excitatus, à reliquo corpore disrupta inuenerit: & iustum Dei iudicium, non oris solùm testimonio, sed corporis quoque habitu promulgauerit.

4. *Attulerunt mortem Dæmones.* exemplo sunt illi, de quibus l. cap. duo

duodecim, quos Annebergicus Spiritus vno flatu interemit. Et si mortem non attulerunt; posse afferre *humanos Spiritus*, docent exempla sanctorum hominum (quorum Spiritus quidni possent, quod ipsi?) exempla, inquam, Petri Apostoli; qui mortis Ananiz & Saphiræ: Elizæ, qui quinquagenariorum; Elisæi, qui puerorum quadraginta duorum auctores fuerunt. Act. 5. 4. Reg. 1. 4. Reg. 2. Sed ad rem magis faciunt duo, quæ adiungimus Exempla. Primū refert Gregorius Turonensis lib. 5. Historiæ Francorum cap. 5. his verbis: *Anno quinto Episcopatus sui* (loquitur de Pappolo, Episcopo Lingonienfi, qui gregis sibi commissi nullam curam gerebat) *sancti diæceses & villas Ecclesiæ circuiret, quadam nocte dormienti illi apparuit vultu minaci B. Tetricus* (Tetricus hic Pappolum in Episcopatu præcessit, & officio boni Episcopi egregiè erat perfractus). *Cui ita. Quid tu, inquit, hic Pappole? ut quid sedem meam polluis? ut quid oues mihi creditas dispergis? Cedo loco. relinque sedem. abscede longius à regione. Et hæc dicens, virgam, quam habebat in manu, pectori eius, cum ictu valido impulit. In quo ille euigilans, dum cogitat quid hæc esset, fixè in loco isto desigitur, ac dolore maximo cruciatur. abhorret cibum potumq; & mortem iam sibi proximam præstolat. Quid plura? Tertio die, cum sanguinem ore proijceret, expirauit.* Hæc Gregorius, & post Gregorium Baronius An. C. 552. Alterum huic haud ita multum ablimile refert Ioannes Nauclerus, generat. 34. Vdo quidam Magdeburgensis fuit Episcopus; qui cum cura Episcopatus deposita, totus libidini, cum Deo consecrata virgine vacaret, primū hac voce (Cessa de ludo, lusisti iam satis Vdo) ut desistat admonetur: deinde vbi peccatum peccato iungit, de latere concumbentis secum scorti detrahitur. adducitur mox in sanctorum, qui in choro Ecclesiæ S. Mauritij confidere viti sunt, consilium: accusatur apud Filium à Virgine Matre: damnatur capitis: à Pugile decollatur. Rem totam, prout oculis conspexit narravit Fredericus quidam eiusdem Ecclesiæ Canonicus: factique testimonium hodie præbet cruor Vdonis in marmore candido exceptus.

Incommodarunt bonis fortuna Demones. Iob id suo magno, sed tamen felici, malo didicit. Experti sunt idem ab infestante Spiritu Bingenfes plurimiq; alij, quorum i. ca. meminimus. Et quidni possint *Spiritus humani* idem in bona externa, quod valent in bona corporis? in corpora ipsa?

Hæc à nobis allata, in præsentia argumento, difficilem faciunt inter Spiritus diiudicationem. Et fortè non errauerit, qui mala nulla esse crediderit, quæ nunc non à Demonibus afferantur; nunc

non ab humanis Spiritibus, si non omnibus, saltem ab aliquibus.

7. Interim tamen saluo melius sentientium iudicio, et hinc ali-
quod discrimen accipi posse; & esse quadam mala, quæ Spiritus distin-
guant, existimarem. Quæ illa? quæ videlicet, non ab hominum Spi-
ritibus afferuntur; sed à Dæmonibus: quæ ob id, quia Dæmonum
propria sunt, hoc ipso demonstrabunt & arguent Dæmones, non
humanos Spiritus; quia ipsorum authores Dæmones sunt; nõ hu-
mani Spiritus.

8. Quocirca hic modus cognoscendi, & distinguendi Spiritus
contrarius est illi, qui, Capitibus præcedentibus, explicatus est.
Ibi demonstratum est ex iis, quæ conueniunt tantum humanis
Spiritibus, humanos cognosci, & à Dæmonibus distingui: hinc ex
iis, quæ dæmonibus tantum conueniunt, cognosci & distingui
Spiritus Dæmoniorum ab humanis docebitur.

9. Principio igitur Dæmones crediderim illos Spiritus, qui mortis ho-
minum sunt authores. Certè hos mortem posse afferre, dubium non
est. Non est potestas, quæ comparetur eis, Iob 41. Dubium quoque non
est, ipsos hominum mortem desiderare. Probat hoc implacabile o-
dium, quo genus humanum prosequuntur. Sic certum est re ipsa
mortem aliquando attulisse. Exempla huius plurima sunt. Quod
verò soli afferant, & conditio mali, quod morte affertur, videtur
postulare: & ipsorum Dæmonum officium.

10. Mors malum graue est: nec, nisi Dei singulari prouidentia, à
Spiritibus affertur. At diuina prouidentia, quemadmodum non per
se ipsam res administrat, ita neque administrat per quasuis creaturas.
Habet administratorios Spiritus, Angelos, in similibus officiis. per
Angelos igitur, quando ita expedire iudicauerit, mortem infliget.

11. Quòd si conditionem Spirituum humanorum attendamus, cla-
rius quod diximus, intelligemus. An fortè purgandis propositum
est, ut interimant? Nequaquam. Ut prodesse per se non quærunt; ita
nec nocere. Suam tantum causam agunt. suum quærunt bonum
priuatum. An propositum damnatis? At ut velint maximè, fortè
tamen per vires non semper ut afferri videmus, afferre poterunt:
& ut possint, quia tamen non adsunt viuentibus, ut diuinæ iustitiæ
sint administri, (hoc officium Angelorum est) non per ipsos, si
quando affertur, mors afferri dici debet.

12. Quod si quandoque Spiritus humani mortem intulisse leguntur,
illos ego nõ autoprofopos, sed specietenus tantum humanos dixe-
rim. Dixerim Angelos (nunc bonos, nunc malos) qui formas cer-
tas hominum finxerint; reuera autem Augelici spiritus fuerint.

Nec est

Nec est, quod quis hinc mihi beatorum hominum Spiritus
 obiciat, qui mortis uiuentibus fuerint per seipfos authores. 13.
 Primum enim, qui illi? siue, quorum Spiritus fuerunt? deinde ut
 illi iutulerint; nostra tamen non eueritur assertio: quoniam non
 de felicibus; sed miseris quaestio hinc est. Quid quod forsitan, non
 malè negetur beatorum Spiritus per se mortem intulisse? Quem-
 admodum enim, teste B. Augustino, lib. de Cura pro mortuis, etiam
 ipsi autoprofopos personaliter praesentes saepe non sunt, ubi praes-
 entes videntur; ita saepe mortem per se non afferunt, ubi mortem
 iudicantur afferre.

Ministerio bonorum Angelorum saepe forsitan hoc fit, qui 14.
 Sanctorum hominum imagines exhibent. Illi saepe mortem infe-
 runt, idque sub Sanctorum Imaginibus & forma, ita Deo dispo-
 nente: ut etiam ex his Imaginibus colligant mortales, quo in ho-
 nore habendi sint, quos Deus in caelestis Hierusalem ciues assu-
 mit, & cohæredes vult esse Vnigeniti sui dilecti Filij.

Hoc vnum itaque *malorum*, quod Dæmoniorum Spiritus di- 15.
 stinguit ab humanis. An hoc solum? Addideto illi *Vulnera*, atque,
 quæ ad mortem tendunt, *grauia verbera*. Quicumque Spiritus ho-
 rum causa sunt, produnt forsitan se non *personaliter* esse humanos;
 sed Dæmoniorum Spiritus.

Nec opus multis est pro Assertionis huius confirmatione. Quæ 16.
 probant mortes & clades Dæmonibus authoribus fieri; probant
 vulnera atque verbera ab ipsis proficisci. Ad proprium hæc offi-
 cium in *nostris hisce infestationibus*, pertinent Dæmonum. A fine, qui
 Spiritibus humanis, in suis apparitionibus, & infestationibus pro-
 positus est, sunt aliena.

Sic *ingentia damna, quæ fortunis & bonis externis uiuentium infe-* 17.
rentur, Demones indicant. Non ob dictas tantum rationes: verum
 etiam propterea, quod persæpe hæc humanis viribus procurari
 nequeant. Non tantæ vires humanis Spiritibus, ut magna damna,
 quæ quandoque per Spiritus afferuntur, ipsis authoribus fiant.
 Sæpe etiam quamuis leuia sint, iis tamen mediis & rationibus
 procurantur, quæ in humanorum Spirituum non sunt potestate,
 ut sunt excitati venti, ignes, &c.

C A P.

An & ex quibus officijs, atq; obsequijs, quæ à Spiritibus quandoq; viventibus præstantur, cognosci possit, qui Spiritus humani sint, & qui Diaboli.

1.

fficia, hoc loco, opera quædam Spirituum, quæ in assumptis corporibus exhibent, vocamus: Hæc quamuis varia sint; ad quatuor tamen præcipua genera reuocari videntur: vt alia dicamus *otiosa*, alia *molesta*, alia *pernitiosa*, alia *obsequiosa*. Prima illa nullum ad hominem respectum habent: posteriora tria cum hominibus, & propter homines suscipiuntur.

2.

Otiosa dicuntur, non quia Spiritibus in ijs nullus finis propositus est: nam sine fine & ratione nihil agunt Spiritus; sed vel quia propter se sola suscipiuntur; vel certè non hominum causa. In his ponimus Ludos nocturnos spectrorum Aquilonarium, quorum Olaus Magnus meminit lib. 3. cap. 11. Gent. Septent. *Molesta* sunt, quæ vt quies hominum interturbetur; aut aliquid aduersum ipsi patiantur, à Spiritibus suscipiuntur; vel si non idcirco suscipiuntur, cum molestia tamè accipiuntur: qualia sunt excitati strepitus, vellicatio aurium &c. *Pernitiosa* voco, quæ præter molestiam, quam afferunt; etiam incommodant, nunc in fortunæ bonis, nunc in bonis corporis *Obsequiosa* sunt, quibus bonum aliquod mortalibus affertur, aut humana seruitia præstantur.

3.

Discussimus *molesta*, atq; *pernitiosa*; & vtrum, atq; quod discrimen inter humanos, atq; Dæmoniorum Spiritus constituant, notauimus: hoc capite, Vtrum etiam ex *obsequijs*, quæ mortalibus Spiritus impendunt, discrimen aliquod capiatur, examinabimus.

4.

Nam quod *Obsequia* quædam Spiritus mortalibus præsent; dubium non est. Experiuntur illa Magi pleriq; quos inter atq; Spiritus pacta intercedunt. Experiuntur Sagæ; quando ad nefandos congressus, & conuentus properantes, suis vtuntur Martinellis. Et nos pro hoc argumento, non pauca protulimus Capite primo.

5.

Et ab *Omni generis Spiritibus hæc obsequia* præstantur. Purgandus Spiritus Paschasij cuiusdam obsequia præstabat In Thermis Angularibus Germano Capuano Episcopo Diabolicus fuit Heil desheimensis Hudeken; qui diligetem curam habuit commendatæ sibi à marito vxoris. Damnatus videtur fuisse Apollonij Thianei

rei Philosophi; qui capta ab Aureliano Imperatore vrbe Asiae, Tyana; post mortem Imperatori apparuit, hisque verbis eundem est allocutus: *Aureliane, si cupis vincere, non est quod de ciuium meorum nece cogites.* vide Caelium Rhodég. lib. 17. capite 13. qui hoc ex Fla. Vopisco.

Hæc cum ita sint; immeritò quæritur, vtrum etiam ex his argumenta peti possint, & indicia; quibus deprehendatur discrimen humanorum & diabolicorum Spirituum. Alij forsitan crediderint his humanos, maximè purgandos, Spiritus cognosci, quod hæc obsequia humanitatis sint plena. Alij tribuerunt omnia Dæmonibus, quibus studium non paruum est etiam Angelicis obsequiis, mortalibus illudere. Nos quod probabile est, iudicamus *quædam esse, quæ vehementes suspiciones gignant, quòd à Dæmonum, non hominum spiritibus proficiantur: humanos spiritus vel nulla prodere, vel admodum leuiter insimulare.*

Primum Obsequiorum, quæ Dæmonum tantùm videntur esse indicia, *tria sunt genera.* Quædam possumus dicere *necessaria;* quædam humanas vires *superantia;* quædam vehementer *nefanda.* *Necessaria* dico, in quibus Spiritus hominibus, quibus obsequia præstantur, ex voto aut pacto sunt obstricti. Vires humanas *superantia,* quæ nec viuorum hominum propriis viribus fieri possunt, nec à defunctorum Spiritus. *Nefanda,* in quibus apertius naturæ leges violantur.

Obstringi homines aliquando *ex pacto* Spiritibus certum est. Exempla suppetunt plurima. Quid, quod qui maleficorum sunt auctores, nisi se Spiritibus obstringant; in maleficorum album non admittantur? Atque vt his sese Spiritibus homines obstringunt; ita vicissim hominibus se obligant, & sua opera promittunt Dæmones. Hæc opera atque obsequia Dæmones prodere; & non alios Spiritus, partim inde rectè videmur colligere; quòd pacta non inter defunctorum Spiritus & viuentes homines; sed hos inter atque Dæmones, intercessisse, atque intercedere identidem legamus: partim ex illo, quod non idcirco rebus viuientium inter sint defuncti, vt pacta cum hominibus ineant; & ex officio, certa obsequia hominibus præstent.

Exhibentur etiam à Spiritibus obsequia aliquando, quæ *humanas vires excedunt.* Nunc enim in hominum gratiam, atque pro ipsorum voluntate & imperio à Spiritibus ingentes transponuntur lapides: nunc amplæ & splendidæ subito construuntur machinæ: nunc per aëra rapiuntur homines &c. His verò cum hu-

R

manæ

manæ vires pares non sint; cùm sint multò inferiores; quomodo humanis Spiritibus authoribus hæc fieri credi debet?

10.

Denique *nefanda* Obsequia Spiritus exhibent. Testantur hoc qui ad mares fiunt succubi; & ad fœminas incubi. Testantur idem Iornandes Gothorum Episcopus, li. de Gothorum origine, V Vilhelmus Parisiensis & Thomas Brabantinus li. de vniuersali bono, Vincentius lib. 21. cap. 30. Histo. Ioannes Nider lib. 5. form. de Malefic. cap. 10. An hæc humani Spiritus exhibent? Non exhibent purgandi, quos superius diximus, peccare non posse. Non exhibent damnati, quòd quæ in hoc nefando congressu necessaria sunt, per illos non ita commodè fieri possint. A Dæmonibus igitur, vt *certum* est persæpe, & vt plurimum fieri; ita verisimile est à *solis* fieri.

11.

Gaudent autem hoc *exercitio* plurimum immundi Spiritus: non ea causa, quod inde sobolem tollant; vel voluptatem aliquam capiant, afferantur; sed propter hominum perniciem, quam impè sè expetunt. Norunt enim naturam hominis pronissimam esse ad voluptatem: Eam etiam illecebram esse cuiuslibet turpitudinis & improbitatis, atque omnium malorum escam. Experti præterea sunt viros quotânis prudētia, probitate & grauitate præditos, blâditis, voluptatum delinitos, sæpenumerò esse corruptos, & ad magna tractos flagitia. Meminerunt etiam fortissimum omnium mortalium Samsonem, sapientissimumque Salomonem, etiam sanctissimum Dauidem, voluptatis dulcedine inescatos, impurissimis flagitiis, & grauissimis calamitatibus cõtaminatos & attritos esse. Nec ignorant vitium luxuriæ, quatuor rebus cætera vitia superare; amplitudine, diuturnitate, sæcunditate & curationis difficultate. Hęc enim habes latissimè diffusa est, atque omne propemodum genus hominum complexa: & quem semel corripuerit, sic ei tenaciter adhærescit, vt vix vnquam auelli queat. Denique vitium hoc inolitum, atque inueteratum in animis hominum, difficillimam habet curationem. Quid plura? voluptas corporis innumerabilium malorum, tum priuatim, tum publicè seminarium est. Propter hanc non vnus tantum, aut paucorum hominum; sed familiarum, ciuitatum, gentium, imperiorum, totius denique orbis terrarum clades & exitia contigerunt. Hęc non ignorant Dæmones.

12.

Hęc obsequia Dæmonum sunt argumenta. An his contraria sunt humanorum Spirituum? libera dico, humanis viribus? paria? honesta? Possunt talia ab humanis Spiritibus esse: at à *solis* non sunt. A Dæmonibus, vt necessaria; ita libera: vt humanas vires superâtia; ita humani

humanis viribus paria : vt nefanda ; ita honesta possunt exhiberi.

Nullumne igitur indicium in Obsequiis , quod humanis tantum Spiritibus cōueniat ? Si aliquod est , illud crederem esse ; quod , præterquam liberum esset , & viribus hominum par , & honestum ; etiã cum quadam animi submissi significatione offertur , & omni suspitione peccati caret. quod qua ratione bene dicatur , docent quæ de Oratione dicuntur cap. 28.

CAP. XXXI.

An ex otiosis officiis Spirituum , possit deprehendi , qui sint humani , & qui Dæmonorum Spiritus ?

Uter Officia Spirituum quadruplicia , discussis us molesta , perniosa , & obsequiosa : & quid ad ipsorum distinctionem aciant , demonstrauimus . Vna restant Otiosa , quæ ne prætermissa videantur , hoc Capite examinanda sunt : & eò breuius , quod ex dictis de hisce iudicium haud difficulter ferri possit.

Quæ ipsorum conditio sit , clarum est . Non hominum propriè causa à Spiritibus suscipiuntur , sed propter se , & causa sui . In hoc genere præcipuè choreas ponimus atq; lusus , ludicrasq; quasdam gesticulationes , & quæ cum his similitudinem atq; affinitatem habent.

Hæc aliquando à Spiritibus fieri dubium non est . Nam vt de iis nihil dicamus , quæ in conuentibus nocturnis Spiritus , cum perditæ salutis hominibus habent ; refert Olauus Magnus , apud Aquilonares populos solere nocturnos viatores , & armentorum custodes , mirificum concentum Spirituum obseruare & ludum , illumque incolas vocare choreas Eluarum , de his nos cap.

Sed humanis Spiritus à Dæmonibus hæc officia distinguunt ? Omnino quis id existimauerit , qui horum officiorum , atq; ipsorum Spirituum conditiones inter se comparare voluerint . Cum enim officia hæc lætitiæ sint argumenta ; illis tantum Spiritibus tribuet , qui gaudiorum possunt esse participes ; quales sunt humani purgandi : ab illis remouebit , in quos gaudium nullum , nulla voluptas cadere potest ; quales præcipuè sunt ipsi Dæmones.

Quid enim hi dubiū ? An quòd hæc officia lætitiæ sint argumēta ? An quòd gaudiorum sint participes Spiritus purgandi ? An quòd in malos , præsertim dæmones , gaudia non cadant ? Certa & clara sunt omnia.

R 2

Quòd

6. Quod *lætitiæ argumenta & indicia sint* communis omnium habet sensus, & consensus. Omnes ex his animorum lætitiã in aliis colligunt. Omnes si hæc præstent, lætitiæ suæ interioris argumenta se dedisse existimant.
7. Quod *gaudiorum participes sint purgandi Spiritus* hinc colligitur, quod molestiarum, quas sustinent, finis sit æternæ vitæ infinita voluptas. Sed & illius ipsius voluptatis expectatio, quæ apud ipsos certissima est, gaudium præsens illis affert. Et omnino credendum est eosdem recreari viuorum, quæ ipsis offeruntur, precibus & suffragiis.
8. Et hi voluptatem capere possunt, & capiunt; ita *omnis voluptatis & gaudij experies sunt Daemoniorum Spiritus*. Non possunt vlla tristitia affici beati, qui cum Christo regnant in cælo. Non possunt vllam lætitiã capere damnati, qui à cælo exclusi, infernalibus tormentur suppliciis. Tantus est damnatorum dolor & tristitia; vt si qua esse posset in iis, mox absorberetur voluptas. Tanta Dei iustitia vindicantis impiorum in inferno peccatum, vt ne concurrere velit cum iis ad vllũ, quo voluptatis participes esse possunt, actũ, vt pulchrè philosophatur noster Ludouicus Molina in 1. parte S. Thomæ Quod si B. Augustinus aliquãdo docet, lætari ipsos de infelici sua potestate; non intelligendus est, ipsis aliquam voluptatem concedere; sed solũ insinuare hanc ipsis potestatem placere.
9. Sed tamen officia hæc *otiosa*, quæ diximus, bonorum Spirituum, propria non sunt. Quid, quod nec quidem illis tribuenda? Quid, quod sint solorum malorum? Et hæc tria breuiter pro instituti ratione doceamus.
10. *Primum experientia docet*, in iis Spiritibus, quos superius Gueolos diximus vocari à Germanis. Hos leuiter esse petulantes: mimicas quasi actiones exercere deprehensum est sepius. Quis verò dubitauerit de genere malorum Spirituum esse Cytharedum, qui in mediis vndis ludens conspicitur haud procul à Finlandiæ arcibus cuius meminit Olaus Magnus lib. 20. cap. 19.
11. Sed *nec officia hæc sunt tribuenda bonis Spiritibus, qui purgatorijs ignibus expiantur*. Quamuis enim voluptatis & gaudiorum sint capaces; vt tamen exterius lætitiæ signa dent nulla causa est, quæ vrget. Vt porrò dent leuitatis atque petulantia, sine quibus officia hæc non exercentur, quis crediderit? præsertim eos Spiritus dare quos aliquoties dictum est peccare non posse?
14. Solorum igitur malorum Spirituum hæc officia sunt: qui quamuis lætari & gaudere reuera nequeant; lætitiã tamen & gaudium possunt

possunt simulare & fingere: Spiritus ad quascunque res fingendas aptissimi.

An verò malis utriusque communia? hominum scilicet damnatorum Spiritibus & Dæmonū? Difficile est hoc definire. Verisimile est aut esse propria Dæmonum, aut ad hæc cogi Spiritus hominū: ut habeant cōmunia miseri, cum Nequā Spiritibus officia, cum quibus communem habent infelicem conditionem. 13.

Quid ex dictis omnibus? Hoc solum. Admodum probabile esse, discrimen aliquod ex his officiis peti; quod humanos Spiritus à Dæmonibus discernat, cum officia hæc non nisi Dæmonibus conveniant. 14.

Et profectò Dæmones à mimicis gestulationibus et leuoribus actionibus non abhorreere, primū quidam illi probant, qui Verretensis monasterii virginibus molesti fuerunt, de quibus Theophrastus 19. capituli primi: tum is, qui in forma simiæ infinitos iocos Sancti Dominici exhibuit, de quo in vita eiusdem li. 3. cap. 7. Theodoricus de Apoldia: ut nihil de iis dicamus, qui Dæmoniacos obsidēt. 15.

CAP. XXXII.

An ex locis sacris & profanis: desertis & cultis possint distingui humani Spiritus à Dæmonibus, si quando dicta loca infesta sunt.

Locorum differentia admodum sunt varia. Res per se clara est. Nos illas solum scrutabimur, quæ instituto nostro seruiunt. Hæ duplices sunt generis: quædam ex locorum petuntur qualitatibus: quædam ex rebus, quæ in locis acciderunt. Ratione priorum dupliciter distinguuntur; in Sacra, & profana: deinde in Culta siue habitata; & deserta, siue hominum vsibus non seruientia. Ratione posteriorum alia sunt flagitio siue peccato; alia morte alicuius insignia: alia verò, in quibus horum neutrum notatur. 1.

Horum locorum in Spirituum molestiis atque infestationibus rationem aliquam haberi dubium non est. Nam & quibusdam frequentius obseruantur Spiritus, quæ præ cæteris affectare videntur: quædam, contra fugiunt & detestantur. Affectant quidam loca deserta: fugiunt alia alij: ut illi, qui præcedente nocte, antequam Basilica S. Petri Coloniae consecraretur, auditi sunt horrendis vocibus clamare, quod sedibus suis pellerentur, quemadmodum anno 871. notauit Sigebertus. 2.

R 3

Quia

3. Quia verò non verisimile est, quosuis Spiritus quibusuis locis delectari; nec quosuis quæuis loca fugere & declinare; omnino ex locis de conditione Spirituum cōiectura peti posse videtur. Quanta verò, & qualis? Id hoc capite ostendendum in *ijs locis, quæ qualitatibus distingui* diximus, alia sequenti Capiti referuamus.
4. Duplicia igitur hinc loca ingredienda sunt: primùm sacra, & profana: tum deinde deserta, & culta, siue hominum vsibus seruentia.
5. In profanis labore atq; inuestigatione magna opus non est. *Certum est ex his Spiritus non distingui*: quod his, & Dæmonum, & hominum, tam damnatorum, quàm purgandorum Spiritus reperi sint, & reperiantur. Exempla suppeditat primum disputationis præsentis Caput. Nec aliud suadet ratio: quoniam quod Spiritus quoscunq; profanis locis prohibeat est nihil: quòd quicumq; illis locis inueniantur, rationes sunt & multæ & magnæ.
6. A *Sacris* fortè quis excluderet malos, & ob id, quamuis hinc non vniuersè Dæmoniacos ab humanis; à quibusdam tamen (purgandis videlicet) distingueret. Sed alius forsitan, ad *sacra loca*, præter purgandos, admiserit malos damnatorum hominum Spiritus; exemplo persuasus Doctoris Parisiensis, qui horrendis vocibus, se & *accusatum, & iudicatum, & damnatum*, in Templo proclamauit, de quo in vita S. Brunonis. Fortè sunt, qui nec Dæmones velint *sacris locis, & templis* excludos: propterea quod in templis sæpe inueniantur à Dæmonibus obsessi Dæmoniaci: & tumultus nocturni, prænunciij mortis (quos à Dæmonibus, vt plurimum excitari, aliàs diximus) in templis audiantur frequenter; oratur etiam in templis, primùm se aqua lustrali aspergant, ne Dæmonis tentationibus impediatur. Sed & homines quidam persequentes patiuntur Dæmones: quid si ad templa hi conueniant? ibi commorentur? eruntne mox à Dæmonum molestia liberi?
7. Difficilem hæc faciunt, ad propositam quæstionem, responsionem. Interim tamen non errare dixerim eos, qui ex sacris locis discrimen aliquod peti posse crediderint. *Templa, vt plurimum, excluderint Dæmones: humanos verò Spiritus* (vtrum omnes, an aliquos, postea discutietur) *ad illa admiserint*. vt ob id, qui in sacris locis molestare viuentes, aut infestare obseruantur; habeantur, vt plurimum, non Diaboli & Dæmones; sed defunctorum hominum Spiritus & animæ.
8. Recepta est apud Catholicos consuetudo, nec frustra; vt si quæ loca dæmonibus infesta sint; illa exorcismis atque orationibus

Ecclesie

Ecclesiæ liberentur & purgentur. Quid igitur in locis *sacris*, templis, atq; oratorijs, quæ exorismis atq; orationibus & purgata, & Deo consecrata sunt, infestantes Dæmones quærimus? Antequam diuinis vñibus loca consecrentur; autoritate, diuinitus Ecclesiæ relicta, ab iisdem Dæmones proscribentur; & postquam iam consecrata erunt, domicilia erunt Dæmonum? illa pro sua libidine poterunt infestare? poterunt in ijs mortalibus molesti esse? clades atque detrimenta afferre?

Quàm sunt *multa* in templis, consecratisq; locis, quæ Nequam Spiritus, cane peius & angue, oderunt? Sanctorum Imagines. Sanctorum Reliquiæ? vasa sacra? res sacra, quarum vsus in Sacramento- rum administratione? pietatis exercitia? Christi sanctissimum sub speciebus panis corpus

Nec repugnant assertioni huic, quæ superius allata sunt argu-
menta. Aut enim ostendunt vi, & quasi inuitos cogi ad *loca sacra*
Spiritus Dæmoniorum: aut propriè non reddere infesta loca: aut
non molestos esse excitatis tumultibus; sed mentem tantum, ne
Deo in oratione, quemadmodum par est, coniungatur, distrahere.

Vnum fortè, quod dicebatur in *sacris* locis inueniri posse ho-
mines, qui persequentes patiuntur Dæmones, aliquid roboris ha-
bere videtur; vt horum ratione credi possit *sacra* loca à Dæmoni-
bus infesta reddi. sed hoc tantum abest, vt assertionem infringat;
vt etiam magis confirmet. Certis enim, & propria experientia e-
doctis testibus didicimus eos, qui talium Spirituum molestias susti-
nerunt, cum alijs locis nullis tuti essent, *sacris* tutos fuisse.

Atq; ita se rem habere existimamus vt plurimum; vt *humani*, non
Dæmonum sint spiritus, qui *sacris* locis obseruantur. Contingere nihilo-
minus, sed *rarius* potest, vt his etiam molesti sint Dæmones. Pro
quo duo nobis suppeditat exempla Cæsar Baronius, Tom. 5. & 6.
Historiæ Ecclesiasticæ. Vnum sub annum Domini 415. refert acci-
disse in Ecclesia quadam Alexandrina, quæ olim famosissimum i-
doli fanum fuit; quamuis enim hæc Christo à Theophilo Alexan-
drino consecrata esset; infestationes tamen Dæmonum sustinuisse,
donec in eandem illata sunt Reliquiæ S. Mar. i Evangelistæ; Cy-
rii atq; Ioannis, docent acta eorundem Martyrum, in posteriori Ni-
cæno Concilio cognita & à S. Ioanne Damasceno comprobata hoc
Tom. 5. Alterum sub annum Domini 471. accidit Gennadio Con-
stantinopolitano Episcopo ante ipsius obitum. Cùm ille noctu ad
altare sacrificij orans astaret, & preces ad deum funderet; Spectrū
dæmoniacum ei apparuit; quod ille protinus signo crucis, veluti
immissio

impresso telo fugauit. cumque recederet, hæc est humana voce locutum: *abeo, & te uiuente quiescam: reuersurus post obitum tuum, & modis omnibus euersurus Ecclesiam.* Hoc Tom. 6. ex Theodoro Lectore, Collect. lib. 1. & Nicephoro lib. 15. cap. 23. Duobus histertium adiungimus, ex vitæ S. Dominici lib. 3. cap. 12. desumptum. Mandauerat vir sanctus suis; ne post vltimum campana datum signum in Templo hæerent. Mansit tunc Monachi formam indutus Diabolus, vt præceptum viri sancti transgrediendo, ab eodem tanquam immorigerus frater reprehenderetur; silentiique leges, quas summa cum religione vir sanctus colebat, violaret. Nec Spes fessellit Nequam Spiritum. reprehensus enim mox subrisit, & silentij leges violatas Dominico obiecit.

18. Atque hæc de *sacris* locis. An quoque locis *desertis & cultis* humani atque Dæmoniæ Spiritus distinguuntur? Probabile id admodum est. *Verisimile prorsus est, qui desertis locis & ab hominum vsibus alienis tumultuum & turbarum sunt authores, Dæmones esse; non humanos Spiritus.*

14. Huius hæc argumenta sunt; quod & qui similibus locis infesti fuerunt, pro Dæmonibus habiti sint; & multis indicijs se Dæmones esse insinuarint: & præterea nulla ratio sit, ob quam iis locis humanos Spiritus vagari atque degere credi debeat.

15. Pro Dæmonibus habiti sunt, quicumque in vastissima eremo molesti fuerunt Antonio, atque Paulo, primis eremi cultoribus; quorum B. Hieronymus meminit. quicumque in eadem eremo noctis quietem interturbarunt Monachi; quorum studium atque pietatem commendat Cassianus. quicumque in fodinis metallicis reperti sunt, &c. de quibus nos superius.

16. Sed & certis indicijs se probant Spiritus Dæmoniorum esse, qui dictis locis obseruati fuerunt. alius pægrina forma: vt qui Antonio factus est obuiam, fronte cornibus asperata alius morum & gestuum leuitate; vt cytharedus in extremis finibus Finlandiæ, alius morte & nece hominibus allata; vt Spiritus Annebergicus. alius simulato brutorum animalium clamore; vt qui vel leonis rugitum, vel serpentum sibilum, vel taurorum mugitum aliquando edidit, &c.

17. Huc accedit, quod Raphæl Angelus apprehensum Dæmonium religauerit in deserto superioris *Aegypti*, tanquam loco sibi conuenienti, rob. 8. Et quod Dominus doceat eiectos Spiritus ambulare per loca arida, ibidemque requiem quærere, & non inuenire. Hæc scilicet deserta sunt loca, quæ Dæmonibus arida dicuntur & in-

quieta, quod in ipsis materia hominum generi incommodandi, quâ semper expetunt, non suppeditetur. Ita Abulensis in 11. Matth.

Cur etiam desertis locis versarentur humani Spiritus? An ut his peccatis debitas persoluant? At ad hoc ipsis seruiunt purgatoria atque infernalicia loca. An, ut diuinæ iustitiæ dent testimonium, illis ipsis, quos sustinent, cruciatibus? At hæc hominibus, qui iisdem iuari possunt, non lapidibus atque arboribus; non feris atque brutis animalibus, quæ locis desertis reperiuntur, sunt exhibenda. An, ut subsidia atque patrocinia obtineant viuentium, & ipsorum opera iuentur? At hæc in cultis locis, & ubi homines inueniuntur, expectari debent.

Omnino viuentium causa defunctorum Spiritus ad viuos redire videntur: siue rationes ex parte Spirituum; siue ex parte Dei; cuius voluntate & dispensatione fit, ut reuertantur, petantur. Omnino igitur necesse est, ut ubi viuentes commorantur, versentur: locis cultis, & hominum vsibus seruientibus; non incultis, & ab hominum consuetudine alienis.

CAP. XXXII.

An ex locis morte alicuius, aut egregio facinore notatis, possint humani & Dæmonum Spiritus distinguui: & quomodo.

Ustratis locis facris, & cultis; illa iam sunt percurrenda, quæ vel aliqua morte, vel graui facinore notata sunt. Circumspiciendum, Vtrum ex iis diiudicari possit, quæ conditio Spirituum, iis locis oberrantium: an, scilicet, humani sint, an Dæmoniorum.

Nam hæc, præ cateris locis Spectris & Spiritibus infesta esse prope modum nullus est, qui ignorat. Et si exemplis agendum est, non desunt hæc, tam in locis, quæ ob alicuius mortem nota sunt; quam, ubi graua commissa crimina. Pro prioribus, ut alia omittam, est Spiritus, qui domum infestauit, ubi Cæsar Caligula interfectus est. Pro posterioribus, quod Cardanus lib. 16. cap. 93. de Rerum varietate, his verbis refert. Est inquit, familia nobilis, ac inter primas Parmæ, Torrellorum nuncupata. Possident arcem, in qua aula est. In ea, sub camino, solet videri anus iam centum annis, quoties ex familia aliquis obiurus est. Referunt hanc anum olim fuisse præditam, & ob pecunias interfectam à nepotibus suis; & in frustra diuisam, proiectamque in latrinam. Ita, Cardanus.

Et non solum his locis Spiritus apparere, & molestos esse: verum

rùm etiam ob *peractam mortem*, aut *commiffa scel. ra.*, moleftos effe credendum est. Cuius hoc haud leue argumentum est; quod ante *peractam mortem*, *commiffa que scelera*, iis locis nullæ Spirituum moleftiæ perciperentur; posthæc illæ mox *secutæ sint*, & obseruatæ.

4. De his igitur quæstio est, An humanos Spiritus à Dæmonibus distinguant: ita, vt quicumque his locis obseruantur, vel hominum sint Spiritus, vel Dæmoniorum: an, non distinguant; vt vtrisque promiscuè possint reperiri; & reperiantur omnis generis Spiritus.

5. Et, vt de prioribus primùm dicatur, *verifimile admodum est aut humanos esse, qui ijs locis versantur, vbi aliquem mori & ex hac vita discedere contigit: aut profectò sub humana specie Dæmones, illos homines, qui ijs locis vsuram huius vitæ eliquerunt exhibere.*

6. Habet hoc quidem primùm communis omnium sensus: sed maximè probant, quæ in his Spiritibus obseruantur, *conditiones*: in primis autem *rationes*, quæ pro humanis potius, quàm Dæmoniorum Spiritibus militant.

7. Diximus, superius, humanos Spiritus forma deprehendi humana: & qui his locis versantur, nõ forma humana tantùm deprehenduntur; sed eandem plerunq; referunt, quæ hominum fuit, qui diuisis locis vitam cum morte commutarunt. Diximus humanos deprehendi ex gemitu, & suspiriis: & hi Spiritus, vel gemitu & suspiriis testantur suas miseras; vel certè nullos barbaros sonos edunt. Diximus leuitatis argumenta ab humanis esse aliena: apud hos Spiritus nulla ex iis obseruantur. Diximus grauiam quandoque detrimenta à Dæmoniorum, non hominum Spiritibus afferri: quando verò auditum ab his Spiritibus grauiam damna allata esse.

8. Cùm hæc loca, post mortem solùm infesta sint; ante mortem verò nequaquam; *quid est*, quod post mortem illa à Dæmonibus infestari dici debeat, quæ antequam mors accideret, nullas Dæmonum sustinere moleftias? An fortè mors hoc secum affert, vt Dæmonibus locum patefaciat? Quis hoc credat? Annon mors; sed perditorum hominum mores Dæmones affiscunt? At non nos perditæ vitæ morientium, sed solius mortis rationem habemus. An Dæmones fortè his locis, mortuos apud viuos cupiunt traducer; vt non felicium, sed miserrorum loco habeantur? At hæc ratione ipsi sibi Dæmones erunt cõtrarij; propterea, quod his apparitionibus & Spirituum moleftiis primùm excitentur viuentium studia, vt defunctis bene velint: & faciant; tum deinde ipsi defuncti (si quidem ipsorum conditio prorsus desperata non est) viuentium.

etiam iuuantur pietate & charitate: quæ vtraque Dæmonibus vehementer displicent.

Omnino ad hæc loca, præ cæteris, humani Spiritus, si non omnes, aliqui certe redire desiderare posse videntur. Cum enim illorum quidam idcirco porissimum redeant, vt humanis subsidiis iuuentur; vbi libentius versari credendi sunt, quàm vbi præsentiora sunt remedia? vbi verò præsentiora; quàm vbi omnium ferè opinione, humani Spiritus versantur? vbi nascuntur qui oberrant? vbi defunctorum, qui bene defunctis volunt, plerunque amici.

Et ita de prioribus locis sit definitum. De posterioribus non simplex danda responsio. quoniam loca hæc, quæ ob crimina & peccata, maculam quandam contraxerunt, vel habent criminum & peccatorum suos superstites authores; aut vita illi sunt defuncti. si vita functi sunt, probabile iis locis ipsorum Spiritus versari, vel Dæmones: Si superstites adhuc sunt, dubium non est, quin Dæmonibus, non autem humanis Spiritibus infesta sint loca. Quatuor assertimus quatuor sunt demonstranda. Ab ultimo incipimus.

Primum *humanos vuentium Spiritus non posse molestos esse iis locis, quæ ob viuentium adhuc scelera horrida sunt*, extra omnem est controversiam. An hi possunt aliis esse locis, quam sua, quæ fouent & sustentant, sunt corpora? Sed quia pro hoc argumento aliàs plura dicta sunt, hic pluribus opus nõ est. Vide librum nostrum de prodigiolis viuorum apparit.

Quod verò sint *Dæmonum Spiritus*, quiuis hinc facillè intulerit. Sed quam sit hoc conueniens, quia non statim omnes percipiunt, hic docemus. Et principio quidem ea est peccatorum scditas; vt non homines tantùm summis miseriis, & Dæmonum vexationi inuoluat; verùm etiam loca, vbi ipsa perpetrantur, diuinæ iræ & Dæmonum potestati subiiciat. Deinde recreantur his locis Spiritus Nequam, partim quia his Deus grauitè est offensus; partim quia iisdem ipsorum regno facta est accessio. sed & Deus hæc loca Dæmonum infestationi exposita esse, potest videri velle, vt etiam hinc grauitatem peccatorum mortales intelligant, nouissima præuideant, & de salute sua cogitent.

Vna defunctorum Spiritus iisdem locis versari, vbi grauia crimina perpetrarunt viuentes: primùm probant exempla eorum, qui leuia peccata illis ipsis locis, vbi commissa sunt, post mortem, dignis penitentia fructibus, expiãunt. Deinde illi, qui iisdem, ob

grauia, puniti leguntur. Vtraque primum Caput suppeditat. Deī etiam bonitas atque iustitia hanc rem reddit admodum probabilem. Bonitas erga viuentes demonstratur; qui miserorum Spirituum exemplo possunt, si volunt, fieri meliores. Iustitia erga ipsos defunctorum Spiritus; vt hi intelligant ex omnibus iis rebus suppliciorum suorum acerbiter crescere, quæ ipsis quouis modo dum peccarūt, seruierunt.

4. An verò soli sunt defunctorum Spiritus; qui locis, vbi peccata perpetrata sunt, obseruantur? *Admodum hoc probabile; verumtamen, vt videtur, non necessarium.* Probabilitatis argumenta, in priori huius Capitis parte, clara sunt. At vt soli molesti sint, infesta que loca reddant, necesse non est; quemadmodum Theli secūda, ante hanc, euinci potest.

CAP XXXIIII.

An, & quomodo ex Catholicorum hominum, & infidelium locis, possit colligi Spiritus, qui moestant, esse humanos, vel Diabolicos.

1. **R**æter iam dictas, & peruestigatas, locorum differentias, alia est, quæ ex personis, loca incolentibus, accipitur: vt scilicet, quædam dicantur Catholicorum habitacula; quædam Non Catholicorum, siue infidelium. Nam cum homines omnes aut fideles sint, siue Catholici; aut infideles, siue Non Catholici; certisq; locis comorentur; ipsa ab his incolis loca non incongruè accipiunt appellationem.

2. Infidelium autem, siue Non Catholicorum, non vnus generis loca sunt omnia. Nec mirum. Non vnus generis infideles sunt omnes. Sunt Pagani. Sunt Iudæi. Sunt Hæretici. Et loca igitur alia Paganorum, vbi Pagani; alia Iudæorum, vbi Iudæi; alia Hæreticorum, vbi Hæretici commorantur.

3. Omnia hæc loca disputando percurrere possemus. Quidni facimus? Quia non opus. Nostris sumus contenti: Hæreticis, & Catholicis. Sua examinent Pagani: sua Iudæi. Quid nobis de his, quæ foris sunt iudicare?

4. Posset forsitan videri frustra hæc suscipi inquisitio: quod Hæreticorum ab omni Spirituum infestatione liberrima dicantur; & ob id his locis Spiritus distingui non possint; sed quia Catholicorum loca infesta sunt; propter hos omitti nō debuit. Quid, quod nec

Hæretico

Hæreticorum loca satis sint libera? Possemus hoc exemplis docere: verum, quia proferri hæc nequeunt, nisi & loca Spiritibus infesta proderemus, & homines Hæreseos accusaremus; omissis exemplis ratione agamus.

Quærimus quidnam Hæreticorum locis Spiritus prohibeat? *f.*
An Hæreticos Spiritus refugiunt? & refugiunt Spiritus quicumque?
hominum? Dæmoniorum? Quis hæc credat? quis dicat? quis profiteatur?
Quam magna consuetudo Hæreticorum magistris, cum certo quodam Spirituum genere, quorum in locorum infestatione præcipuum studium? vide caput vigesimum primum Disputationis de Dæmoniacis.

Gentiles atque Iudæos pati Spirituum infestationes manifestum est. quid Hæreticos excipiet, qui in eadem, cum cæteris infidelibus, sunt classe & damnatione? *6.*

Vel sanctitas doctrinæ, quam Hæretici profitentur, meretur, ut à Spiritibus non impeti debeant, ut quidam dicunt: vel probitas vitæ, quam agunt: vel singulare quoddam, quo deus vult ipsos his exemptos, privilegium. Quid horum? aut quid aliud? Non doctrinæ sanctitas. Impiissima illa est. Christi, Apostolorum, & totius antiquitatis doctrinæ aduersa. Non probitas vitæ. Nunquam cum impia doctrina vera vitæ probitas consistit. Non privilegium, quia quando, quare, quibus præsentibus, ubi, quo auctore concessum sit doceri non potest. Quid verò aliud? *7.*

Certum ergo sit loca Catholicorum Spiritus infestantes perpeti. *8.*
Constitutum quoque sit, non immunia esse Hæreticorum. Quæramus igitur, Num ex his locis Spiritus distinguantur.

Distinctio verò quæritur, inter humanos Spiritus, atque Dæmoniorum. Num ex iisdem locis conditio & distinctio humanorum inter se, colligatur, postea erit discutiendum. Quid igitur? Suntne omnes, qui Catholicos persequuntur, aut insequuntur, Dæmoniorum Spiritus? qui Hæreticos Spiritus humani? An contra, Omnes qui Catholicis molesti sunt, humani? qui Hæreticis, Dæmoniorum? An utriusque inveniuntur apud utrosque? *9.*

Primum, Non omnes, qui Catholicos molestant, Dæmoniaci sunt, ipsos etiam molestant Spiritus humani. Catholicici fuerunt Germanus Episcopus Capuanus, cui se aliquoties exhibuit Spiritus Paschalis Presbyter, cuius meminit Beatus Gregorius, cui fidele obsequium præstitit Spiritus in balneis. V Vormatiensium item accola, qui aliquamdiu sustinuerunt multitudinem Spirituum, *10.*
arma

armatorum equitum & peditum. Et exemplis quid opus? possunt meriti esse Catholici; vt Spectris damnatorum hominum molestetur. possunt ab iisdem subsidia expectare & petere animæ fidelium defunctorum; quæ ex hac vita piè, sed nondum satis purgatæ discesserunt.

11. *Nec soli humani Spiritus Catholicis molesti sunt. sunt ijdem etiam Demones molesti.* Quot molestias à Dæmonibus sustinuerunt eremi cultores? de quibus cap. 26. quot alij Sancti viri? vt præsentia prætereamus? An fortè fidei sanctitas, quam Catholici profitentur, à Dæmonum insidijs reddit immunis? Non reddit. Minoribus sæpe insultibus suos exponit. An vitæ probitas? hæc sæpe apud Catholicos desideratur. deinde si quando adest, studium nocendi Dæmonum excitat. An signa sacra, quæ in Christianorum sunt animis? Hæc non desunt Hæreticis, non desunt damnatis.

12. *Deniq; Nec omnes, qui Hæreticos infestant, aut Dæmonum sunt Spiritus aut humani: sed nunc Dæmonum nunc humani.* Ostendimus, prius in pithulus capitis, à Spirituum infestationibus immunes non esse Hæreticos: quod verò nunc infesti sint Dæmoniorum Spiritus, illæ ipsæ rationes confirmant, quibus ibidem vsi sumus: nunc verò hominum damnatorum: persuadet societas; idemq; nocendi studium cum Dæmonibus, & his similia. Libet pro utroq; exemplum adscribere ex Cæsare Baronio Tom. 6. circa annum Domini 517. Et quod Hæreticum damnati hominis spiritus terruerit, atq; molestaret, docet exemplum Alidori, sectatoris Seruæti, autoris hæresis, quæ Acephalorum dicta est. huic is, qui coram Pontifice Caypha Domino alapam impegit apparuit atq; eundem, vt sceleris, ita suppliciorum socium futurum significauit. (Vide. Cap. 38. Thelin 8.) Quod verò nec à Dæmonibus sint tuti, docet per Ducem quandam Palestinum, & qui ipse Severianus, qui cum Dominicum monumentum pietatis studio intrare vellet, aliquoties ab ariete (Dæmonis erat in forma arieti) repulsus est: nec post confessionem quidem peccatorum, quibus se ab ingressa prohiberi existimabat, permixtus est introire: sed tum demum admissus est, cessauitq; cornupeta aries, vbi abiurata hæresi, communionem catholicam se protestatus est esse Catholicum. Hæc Baronius. Prius ex 36. cap. Prati Spiritibus, posterior ex cap. 9 eiusdem Prati.

13. *Maneat igitur utroq; & Catholicos & Hæreticos, Spirituum molestij esse: expositos. Maneat utroq;, & ab hominum, & à Dæmoniorum Spiritibus molestias pati.* Inferamus ex utroq; loca Hæreticis

retica atq; Catholica Spiritus humanos à Dæmonibus non distinguere.

CAP. XXXV.

An, & ex quibus temporibus humani & Dæmonum Spiritus distinguantur, illi, qui rebus viventium quandoq; intersunt.

Ria ferè sunt in tempore, ex quibus, si quæ est, distinctio inter humanos & Diabolicos Spiritus sumi debet: substantia: quantitas: qualitas. substantia temporis die & nocte continetur. quantitas in diurnitate & breuitate cernitur. qualitas in sacris: & profanis diebus.

Omniū harum differentiarum rationem habendam esse, in cognoscendis Spiritibus, inde videtur certum; quod ipsarum rationem etiam Spiritus habeant. de diebus & noctibus aliàs dictū est. Aliquos etiam nō diu esse molestos, docet experientia: alij contra sunt, qui diurnitate molestiarum etiam suos dominos propriis sedibus & domibus pellunt. Præterea, quia tempora apud Christianos vel sacra sunt vel profana; hoc ipso clarum est, his vel istis temporibus Spiritus esse molestos, quo clarum est esse molestos.

Quid autem? substantia, quantitas, & qualitas temporis, distinguūtne humanos Spiritus à Dæmonibus? Nos, quia triplices temporum differentias distinximus, tribus Assertionibus, quantum consequi coniectura licet, quod res esse videtur, concludimus.

Prima esto. *Noctes & dies humanos atq; Dæmoniorum Spiritus non distinguunt.* Non necesse est, illos Spiritus Dæmoniorum dicamus, qui noctibus sunt; molesti: illos hominum, qui interdum. Noctibus sunt molesti Dæmonum, & hominum Spiritus: diebus, & clara luce, sunt molesti Dæmonum & hominum Spiritus.

Quod dicimus clarum est exemplis, omnis generis Spirituum. Nec assertioni contradicit ratio. Quemadmodum non ad locum; ita non ad tempus astricti sunt Spiritus. Vtraq; extra ipsos: vtraque ipsos nō attingunt. Nec luce diei indigent vt videāt, quo vadant: nec caligine noctis iuuantur, quò operationes valeant exercere.

Sunt hæc certa. *Lucis tamen amantiores sunt; & per se appetentiores humani spiritus; si non omnes, certè purgandi: tenebrarum & noctis Dæmoniaci.* Quid mirum? qui malè agunt odium lucem: Domini sententia est Ioan. 3. Et si econtrariò licet argumentari. Cùm malè non agant purgandi Spiritus; non oderint lucem: In luce igitur versabuntur; quemadmodum & versati sunt in balneis illi, quorum meminit B. Gregorius, & nos 1. cap.

Est.

144
7. Est aliud pro hac re argumentum, quod Regius Propheta significet eum, *Qui habitat in adiutorio altissimi*, non habere sibi timere etiam à *Demonio meridiano*: quo insinuat *Dæmones* plerosque nobis esse molestos, & quasi lucem solis vereri; quosdam tamen admodum audaces; qui, quam cæteri, lucem non refugiant; & interdum etiam homines adorantur. Ita locum Prophetæ exponunt Thalmudici, R. Salomon, & Chaldæus cum nostris, inquit Gebrardus in Psalmos.

8. Secunda Assertio. *Neq; diurnitas molestiarum, quæ à Spiritibus offertur; neque breuitas; certorum Spirituum certum & indubitatum est argumentum.* Si est, quæso quanta? quorum? Diutissime molesti fuerunt Spiritus *Dæmoniorum*, in fodinis metallicis; quorum primo Capite meminimus. & ad centum & plures annos molesta fuit verula, in arce Tarellorum Parmensium. Quid verò? qui longo tempore molesti esse potuerunt; non poterunt breui? breuiori? breuissimo?

9. Nihilominus, si diuturniores fuerint molestiæ, & hominum aliquot ætates superent; admodum est verisimile, earum auctores esse *Dæmones*; rarius defunctorum hominum, maxime damnatorum. Illius rationem dixerim ex fine colligi, qui ipsis propositus est vnus; vt semper noceant, quibuscunque etiam mortalibus; huius, quod ea lege ad viuos redire permittantur hi damnati; vt iustitiæ diuinæ, sua miseria, dent testimonium: quod non ita commodè præstant, nisi eorum se aspectibus, quibus noti sunt, obijciant; vt idcirco credi possit, non diutius ipsos molestare, quam horum ætas permittat.

10. Tertia Assertio sit. *Nec sacra, nec profana tempora sibi, tanquam propria, usurpare Spiritus Dæmoniorum.* Nam & sacris possunt adesse humani, & profanis Affectant *Dæmones* sacra, vt profanent: affectant eadem humani Spiritus (purgandi) vt facilius viuientium auxiliis inuentur. Quærunt illi profana, tanquam sibi magis conuenientia: eadem satis humanis (purgandis) conuenientia sunt, si subsidium præstent.

11. Non eadem ratio temporum, & locorum est; vt quemadmodum per se sacra loca fugiunt *Dæmones*; ita sacra fugiant tempora. Alia longè est conditio locorum consecratorum; alia temporum. Sunt loca sacra consecratione summorum Pontificum; & Ecclesiæ sacris orationibus, illa *Dæmonibus* interdiciuntur. Sunt tempora sacra; veruntamen nulla consecratione; nullis exorcismis: sola Dei atque hominum voluntate.

Fortè

Fortè tamen, quia non solum res sacras; sed & signa rerum sa-
 crarum Dæmones detestantur; & quicquid demum *sacrum* redo-
 let; sacris temporibus, tanquam non suis: sed profanis, tanquam
 magis conuenientibus, insolentiores & molestiores erunt: & nisi
 aliunde molestandi occasiones habeant, sacris se continebunt, mi-
 nusque molesti erunt. Sed vt hoc cum ratione dicitur: ita cum ra-
 tione potest negari.

Quid porrò ex dictis omnibus? *Ex differentia temporum, vel
 nullum certum iudicium sumi pro Dæmoniorum Spiritibus, vel admodum
 infirmum.* Hoc tamen examen prætereundum nobis non erat, quod
 per se infirmum est, id cum firmioribus indicijs coniunctum, re-
 bur & vires accipit, magisque persuadet.

CAP. XXXVI.

*An ex conditione illorum Spirituum, qui, præ cæte-
 ris, certos quosdam homines persequuntur, iudi-
 cium de Spiritibus possit accipi, quòd vel
 humani sint, vel Dæmonum.*

Dubium non est quosdam esse Spiritus, qui certis hominibus,
 præ cæteris, sint molestiores. Illa ipsa loca, quæ ratione ho-
 minum, Spiritibus infesta esse diximus, nobis in hac cau-
 sa suffragantur. sed quia de hoc aliàs, hic non plura. An Spiritus
 hi Dæmones tantum sunt? an aliquando Spiritus hominum? An
 semper hominum? nunquam Dæmonum?

Molestiarum, quæ ab his afferuntur: malorum item, quæ in-
 fligunt, hic rationem non habemus. Illa aliis discussa sunt locis; &
 quid ad Spirituum discretionem faciant, demonstratum. Solo-
 rum Spirituum habetur ratio. Quæritur, an qui viuentes certos inse-
 quantur (siue graues multum sint, siue non sint, parum huius in-
 terest) Dæmones sint, vel humani Spiritus.

Et aliquando hominum esse Spiritus, qui has molestias affe-
 runt, videtur esse extra controuersiam. Probant hoc suo exemplo
 Spiritus matris Neronis: Spiritus virginis Byzantinæ Cleonicæ;
 Spiritus imperatoris Galbæ; vt alios quamplurimos omittam,
 quorum i. cap. & aliis, facta est mentio.

Exemplis his facilius creditur; quod ratio, quæ hanc rem im-
 possibilem esse doceat, nulla sit: graues autem sint causa; quæ, vt
 quandoque fiat, egregiè probent.

T

Qui

Qui pluribus aliquando molesti sunt Spiritus, an non vnum aliquem insequi possunt? Nisi forte iis legibus diuinitus astrictos esse dicere velimus Spiritus, vt & vno tantum loco viuentibus adsint, molestique sint; & præterea nunquam molestare valeant, nisi pluribus molestias afferant: quæ quis dixerit? dicenti quis crediderit?

6. Conueniens quoque est, & iustum; vt humani Spiritus molesti sint, & homines molestiis insequantur. Purgandi enim, si ab his nulla, ab illis multa exspectant solatia; an non hos insequentur, illos deserent? Damna, cum malè iis velint, qui ipsorum malorum fuerunt authores, & promotores; cur eosdem molestiis insequi non valebunt?

7. Veruntamen *Dæmonum Spiritus, vt plurimum, esse crediderim, qui homines insequuntur*. Causa præcipua huius est, quod quicumque insequantur, iidem ferè persequantur: persecutio verò, quamuis ab alijs esse possit Spiritibus, non tamen semper tanta, quanta plerumque affertur, esse potest: & vt possit, tamen non ad humanos; sed Dæmoniacos propriè Spiritus pertinet. quemadmodum Capite 29. dictum est.

CAP. XXXVII.

An ex conditione eorum, qui persequentes Spiritus patiuntur, possit colligi, humani ne sint Spiritus, qui molesti sunt, vel Dæmoniorum.

1. Num hîc supponimus; alterum est explicandum: tertium definiendum. Supponimus quosdam viuentium pati, præ cæteris hominibus, infestantes Spiritus. Explicandum quid per conditionem hominum intelligamus. Definiendum, an ex conditione hominum, qui molestias Spirituum sustinent, possit coniectura fieri, vtrum humani sint, vel Dæmoniorum Spiritus, qui molestant.

2. Primum illud supponimus. & ob id plurib. persequendum non est. Exemplis abundamus. aliàs quoque idem demonstratum est hoc iustissimis de causis fieri. Vide huius Disputationis Capita, 15. & 17. & c.

3. Conditionem viuentium, intelligimus statum vitæ, in quo ipsi degunt & versantur: veruntamen non quemcunque; sed qui cum improba vel honesta vita coniungitur: ita videlicet, vt mortales
dupli

duplicis conditionis dicere possumus; alios, qui sobriè, piè, & iustè vitam viuunt Christianam: alios, qui in grauibus volutantur peccatis, & pro perditæ salutis habentur hominibus.

Quæstio igitur est, An ex his ordinibus, si infestantes Spiritus pati hos contigerit, deprehendatur, *Sitne humanus, qui persequitur, Spiritus, an Diabolicus.* Et forsitan, mox quis suspicabitur, malos non nisi à malis; bonos non nisi à bonis infestari: sed tamen rem exactius consideranti aliud videbitur dicendum. Nec malè.

Extra omnem controuersiam est *ex probis & bonis hominibus certum iudicium peti non posse.* Quid ita? Quia neque omnes, qui probos homines persequuntur, humani sunt Spiritus: neque omnes Spiritus Dæmoniorum.

Quàm integris moribus fuit sanctissimus Iob? quanta eius in sacris litteris commendatio? Dicitur *vir simplex, & rectus & timens Deum, & recedens à malo:* dicitur *non similis ei in terra:* & tamen grauissimas à Spiritibus molestias sustinuit. An à bonis, & humanis tantum, homo bonus & humanissimus? Impiissimus Satan fuit, qui virum sanctissimum afflixit.

Sic de integritate vitæ Germani Capuani Episcopi dubitare non possumus. Dat ipsi B. Gregorius testimonium insigne probitatis: & hic Spiritus expertus est, quamuis non ita molestos. An bonus vir malos Dæmoniorum? Nequaquam: sed bonus bonos defunctorum hominum.

Et quid est, quæso, cur probi homines aut persequentes Dæmones pati dici non debeant; aut molestantes Spiritus humanos? An Dæmonum Spiritus ipsis malè velle non possunt? aut hominum ipsorum opera nequeunt iuuari? Possunt hi (purgandos intelligo) si aliquorum; horum certè opera iuuari. Possunt illi malè ipsis velle; illi inquam iuratissimi bonorum omnium hostes & inimici.

Ex bonis igitur distinctio peti non debet. *An debet ex malis?* Debet magna: si non absoluta & omnimoda. Dubium vix esse potest, *solos esse malos, qui malos sequuntur, insequuntur, & persequuntur spiritus: probabile admodum, ex malis, Dæmoniorum ferè esse, non hominum.*

Bonos purgandorum Spiritus malis, & desperata salutis hominibus molestos esse negamus. Quam ob rem essent? Aliorum salutis curam crederent habere, qui omnem propriæ deposuerunt? sed & hi vel non credunt Spiritus defunctorum viuentium subsidiis iuari: aut, si credunt, iuuare nolunt; & si vellent, parum

118
eorum sæpe subsidia, tanquam dei hostium, apud altissimum Deum possent.

11. *Malos Spiritus malos homines sequi, insequi, persequi quid mirum? Sequuntur ut socii, insequuntur ut promotores: persequuntur ut tortores & carnifices.*

12. *Gaudent malorum societate mali Spiritus. facit hoc similitudo morum & studiorum. Etiam Omne animal, inquit quidam, diligit sibi simile. Qui verò omnes percipiunt à Deo esse alienissimos; possintne eorum societatem fastidire, non expetere; qui vltro suis pravis studijs, se à Deo auertunt? Ad Dæmonum castra confugiunt?*

13. *Promouent & impiorum studia impii Spiritus. Non satis ipse est mortales esse miseros; miseros cupiunt esse miseros: miserimos. Quid si igitur his molestiis miseros reddere possunt? an sibi deerunt? Fortè nequeunt his molestiis miseros reddi? At posse, haud obscure, quæ Capite 13. dicta sunt, insinuant.*

14. *Sed & tortores his molestiis mali Spiritus se ostendunt. Hoc quidem ipsi affectant: sed magno cum consilio, Deus Optimus nunc permittit, nunc præcipit. quorundã tã insignis est improbitas atque maliti; ut etiam in hac vita debeat vindicari. quod melius, quàm persecutionibus, quas mali Spiritus perditis his hominibus afferunt, demonstrari non potest.*

15. *Mali igitur Spiritus malis hominibus molesti sunt. An verò mali quicumque? an tantùm Dæmoniorum? an etiam damnatorum hominum? Et Dæmonum, & damnatorum. De Dæmonibus res clara est. Pro damnatorum hominum, sunt Spiritus Byzantinæ Virginis: matris Neronis Imperatoris; & Imperatoris Galbæ: alios tanquam ex superioribus notos omitto.*

16. *Veruntamen, quia mali malos Spiritus potissimum patiuntur in vltionem scelerum, peccatorum, & perditæ, quæ agitur, vitæ; ut plurimum (si non semper) existimauerim esse Dæmoniorum Spiritus, qui molesti sunt, ut qui hic officium exequentur, quod sicuti ab humanis alienum est, ita ipsis, quasi proprium, tribui potest.*

17. *Quòd si forma humana Spiritus hi quandoque conspiciuntur, & illa etiam, quæ certorum hominum esse cognoscitur, quemadmodum fuit Byzantinæ Virginis, atque matris Neronis Imperatoris, illã ego simulatam dicerem, & non à Spiritibus defunctorum hominum circumferri: sed ab ipsis Dæmonibus, qui & illius sint authores, & sub illa ipsos Spiritus defunctorum, veluti in quadam imagine ostendent.*

NOTA.